

**CENTRUM
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI**

NUMERY TELEFONÓW

Sekretariat

tel. 067/351-17-50,

067/352-70-18

fax 067/352-70-16

Pracownia Kształcenia

Ustawicznego

tel. 067/352-70-11,

067/352-70-20

pku@cdn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

tel. 067/352-70-12,

067/352-70-13

pd@cdn.pila.pl

Pracownia Informacji

i Wydawnictw

tel. 067/352-70-17,

067/352-70-27

Księgowość

tel. 067/352-70-23

Kasa

tel. 067/352-70-10

www.cdn.pila.pl

dyr@cdn.pila.pl

piw@cdn.pila.pl

Redakcja:

Grzegorz Bogacz

Katarzyna Kwaśnik

Urszula Lamczak

Wiesława Leszko

Wanda Strzelec

Projekt i skład:

Sławomir Kozłowski

Korekta:

Wiesława Bury

Maja Strzelec

WIADOMOŚCI, OPINIE, MATERIAŁY

ROK 2011 NUMER 2

20.12.2011

Spis artykułów

I. Problemy – doświadczenia – opinie

- I.1. Dorocka Agnieszka, Giergielewicz Agnieszka, Konstantyn Krzysztof - Komunikacja interpersonalna Nauczyciel - Uczeń
- I.2. Gutowska Magdalena - Domena publiczna, czyli jak wykorzystać uwolnioną twórczość w edukacji?
- I.3. Walczak Beata - Doskonalenie cechą zawodu nauczyciela

II. Nauczyciel – praktyk proponuje...

- II.1. Boguszcak – Sudnikowicz Anna, Cimcioch Kornelia, Jakubiec Teresa - Scenariusz lekcji interdyscyplinarnej z historii, geografii i języka niemieckiego - Nasz sąsiad - Niemcy Unser Nachbar - Deutschland
- II.2. Grześkowiak Ryszard - Jan Paweł II – turysta. Lekcja biblioteczna dla I klasy gimnazjum
- II.3. Olejnik Małgorzata, Wołejko Iwona - Piła moje miasto. Konspekt lekcji bibliotecznej dla klasy V SP
- II.4. Okrzesik-Fraćkowiak Izabela - Techniki motywacji uczniów do nauki
- II.5. Szyszko Krystyna - Scenariusz lekcji w gimnazjum - „Co warto wiedzieć o współczesnej Afryce?”
- II.6. Witkowska Iwona - Scenariusz zajęć w I klasie gimnazjum – Jestem odpowiedzialnym użytkownikiem Internetu
- II.7. Wołejko Iwona - Co warto wiedzieć o Marii Curie-Skłodowskiej? Konspekt lekcji bibliotecznej dla klasy VI SP.

III. Z warsztatu nauczyciela bibliotekarza

- III.1. Biela Alicja - Informacja o projekcie historycznym. „Michniów-mauzoleum walki i męczeństwa wsi polskich”
- III.2. Bukowska Iwona Biblioterapia jako forma pomocy psychologiczno - pedagogicznej. Przykładowy scenariusz zajęć.
- III.3. Leszko Wiesława Maturzyści w bibliotece.
- III.4. Michalska-Wiktorko Łucja – Jesienne reminiscencje...

IV. Nauczyciel z pasją

- IV.1. Kwaśnik Katarzyna - Nauczyciel z pasją podróżnika - Charko Anna
- IV.2. Leszko Wiesława - Nauczyciel z pasją – Zofia Grabowska Andrijew

V. Nasze publikacje

- V.1. Kwaśnik Katarzyna – Publikacje zwarte w CDN w Pile za 2011 rok

VI. Wydarzenia

- VI.1. Strzelec Wanda - Informacja o konferencji – Dzieci uzdolnione matematycznie w szkole i przedszkolu – 24.09.2011 r.
- VI.2. Strzelec Wanda, Zgliński Sławomir - Informacja o konkursie matematycznym dla szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego

VII. Z pedagogicznej półki ...

- VII.1. Lamczak Urszula – Z pedagogicznej półki ... „Koniec epoki kredy” – Aleksandra Pezda

Problemy - doświadczenia - opinie

Agnieszka Dorocka
Agnieszka Giergielewicz
Krzysztof Konstantyn

Komunikacja interpersonalna nauczyciel – uczeń

Wprowadzenie

Komunikacja interpersonalna jest procesem, którym najczęściej posługują się ludzie w różnych sytuacjach. Praca nauczyciela również wymaga od niego określonych umiejętności w zakresie porozumiewania się. W szczególności, to nauczyciel powinien dawać przykład swoim uczniom w zakresie komunikowania się i rozwiązywania wielu frapujących ich problemów. Nauczyciel z powodu nabytych kompetencji merytorycznych podczas studiów wyższych i doświadczenia życiowego, powinien wykazać się umiejętnością prowadzenia dialogu z uczniem lub uczniami. Powinien również nauczyć się słuchania swoich uczniów, aby uzyskać od nich informację zwrotną o właściwym zrozumieniu wysłanych komunikatów. Zatem poprawne odczytanie komunikatów, powinno zapobiec powstawaniu zakłóceń w komunikacji interpersonalnej. Celem artykułu jest przedstawienie teoretycznych i praktycznych paradygmatów w procesie komunikacji interpersonalnej w relacji nauczyciel – uczeń.

1. Definicje komunikacji interpersonalnej

Na wstępie należy wyjaśnić etymologię słowa komunikacja, czyli (z łac. *communicatio* – wymiana, łączność, rozmowa) w odniesieniu do ludzi oznacza porozumiewanie się. Zatem przez komunikowanie należy rozumieć rozmowę prowadzoną z innym człowiekiem w sytuacji – twarzą w twarz¹. Studiując literaturę z zakresu komunikacji interpersonalnej można się spotkać z wieloma pojęciami na ten temat. Termin komunikacji interpersonalnej zaprezentował jeden z prekursorów tego obszaru badań, czyli Charles Cooley, który określił komunikowanie jako swego rodzaju mechanizm, dzięki któremu stosunki międzyludzkie istnieją i rozwijają się, a wytworzone przez umysł ludzki symbole są przekazywane w przestrzeni i zachowywane w czasie². Autor w zaprezentowanej definicji nawiązuje do stosunków międzyludzkich, dzięki którym istnieje proces komunikowania się.

Zgodnie z inną konstatacją komunikowanie jest procesem porozumiewania się jednostek, grup lub instytucji. Jego celem jest wymiana myśli, dzielenie się wiedzą, informacjami i ideami. Proces ten odbywa się na różnych poziomach, przy użyciu zróżnicowanych środków i wywołuje określone skutki³. Zatem komunikowanie powinno mieć charakter dwustronny, bo jedna osoba jest nadawcą, na przykład nauczyciel, a druga odbiorcą – uczeń. Musi również zaistnieć sprzężenie zwrotne, czyli odbiorca musi zrozumieć komunikaty wysyłane do niego

przez nadawcę.

Natomiast Wilbur Schramm zdefiniował komunikację jako narzędzie, które pozwala społeczeństwu egzystować ze względu na swój charakter, wyróżnia ludzi od innych istot żywych⁴. Można w tym określeniu zauważyć nawiązanie do narzędzia, dzięki któremu ludzie mogą się porozumiewać nawzajem.

2. Cechy procesu komunikowania się

W literaturze można wyróżnić następujące cechy komunikowania⁵:

- jest specyficznym procesem społecznym, odbywającym się w kontekście jednej osoby lub grupy osób,
- zachodzi w określonym kontekście społecznym determinowanym przez liczbę i charakter uczestników procesu,
- jest procesem kreatywnym, polega na budowaniu nowych pojęć, przyswajaniu sobie wiedzy o otaczającym świecie,
- ma charakter dynamiczny (przyjmowanie, rozumienie, interpretacja),
- jest procesem interakcyjnym. Proces komunikacji interpersonalnej obejmuje procesy słuchania i mówienia następujące kolejno. Strony zajmują w poszczególnych fazach rozmowy pozycje zarówno słuchacza, jak i mówcy.

Podsumowując, warto podkreślić, że rola słuchacza nie ogranicza się do biernego słuchania. Jest on aktywnym współtwórcą sytuacji komunikacyjnej i powinien dołożyć starań, aby była ona możliwie najbardziej efektywna.

3. Elementy procesu komunikowania się

Proces komunikowania składa się z następujących elementów⁶:

- kontekst, czyli warunki, w których odbywa się proces komunikacji (miejsce, światło, aspekt historyczny;
 - uczestnicy, w relacji nauczyciel-uczeń;
 - komunikat, czyli zakodowana wiadomość;
 - kanał, czyli środek przekazu, komunikacja werbalna i niewerbalna;
 - szumy, tzn. zakłócenia zewnętrzne: ciepło, oświetlenie, hałas; wewnętrzne: samopoczucie, ból, rozkojarzenie, oraz semantyczne: zamierzone oraz niezamierzone złe użycie słowa np. semantyczne- somatyczne;
 - sprzężenie zwrotne – informacja zwrotna o zrozumieniu przekazu;
- dekodowanie związane z przełożeniem komunikatu na zro-

¹ B. Jamrożek, J. Sobczak, *Komunikacja interpersonalna*, Wydawnictwo eMPI² materiały i podręczniki M. Pietraszewskiego, Poznań 2000, s. 21.

² Ch. Cooley, *Social Organization*, New York 1909, cyt. za: B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego*, Wydawnictwo ASTRUM, Wrocław 1999, s. 12.

³ B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego...*, op.cit., s. 13.

⁴ W. Schramm, *Man, Messages and Media*, New York 1916, cyt. za:

⁵ B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego...*, op.cit., s. 13.

⁶ Ibidem, s. 15-17.

zumiałą formę.

Należy podkreślić, że proces komunikowania się składa się z wielu naczyni połączonych. Zatem wystarczy, że jeden z elementów zawiedzie, to natychmiast następują zakłócenia w całym procesie komunikacji interpersonalnej.

4. Poziomy procesu komunikowania się w relacji nauczyciel – uczeń

Poziomy komunikowania można uszeregować od najniższego do najwyższego, do których zalicza się⁷:

- interpersonalne, np. w relacji nauczyciel-uczeń;
- grupowe, np. w kontekście nauczyciel-klasa;
- międzygrupowe np. klasa-klasa;
- organizacyjne lub instytucjonalne, np. szkoła-firma sponsorska, fundacja charytatywna;
- masowe, np. radiowęzeł, apel szkolny.

Procesem, który leży u podstaw piramidy komunikowania jest komunikacja interpersonalna, dotycząca odbierania i reakcji centralnego ośrodka nerwowego na bodźce płynące z organizmu każdego człowieka, jak głód, ból, poczucie braku bezpieczeństwa itp., które należy do najniższego poziomu komunikowania. Jest to proces biologiczny i psychiczny, dlatego pozostaje poza naszym obszarem zainteresowań⁸.

Zatem proces komunikacji odbywa się na wielu poziomach, ponieważ w każdym z nich nauczyciel bezpośrednio lub pośrednio występuje w różnych rolach.

5. Sposoby porozumiewania się w relacji nauczyciel – uczeń

Istnieją następujące sposoby komunikowania się ludzi:

- interpersonalne – bezpośrednie, np. między dwiema osobami lub małą grupą osób;
- interpersonalne – medialne, np. komunikowanie się przez internet, mail, faks;
- pośrednie – masowe, np. komunikowanie się za pośrednictwem radiowęzła.

Porozumiewanie bezpośrednie ma miejsce *stricte* w relacji nauczyciel-uczeń, podczas którego nauczyciel jest nadawcą, a uczeń odbiorcą przekazywanych informacji.

6. Formy komunikowania się w relacji nauczyciel – uczeń

Do najpopularniejszych form komunikowania się można zaliczyć:

- werbalne,
- niewerbalne.

Do najczęściej stosowanych form komunikacji w relacji nauczyciel – uczeń można zaliczyć pisemną i ustną formę komunikacji. Zalety i wady wspomnianych form komunikacji zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Wady i zalety form komunikacji

Źródło: opracowanie własne Internet.

7. Typy komunikowania się w relacji nauczyciel – uczeń

Lp.	Forma	Zalety	Wady
1.	Ustna	Sprzyja zwrotnej reakcji i wymianie poglądów	Może być niedokładna
2.		Łatwa w użyciu	Nie zostawia trwałego zapisu
3.	Pisemna	Przeważnie jest dokładniejsza	Nie sprzyja zwrotnej reakcji i wymianie poglądów
4.		Zostawia zapis	Trudniejsza i bardziej czasochłonna

Można wyróżnić następujące typy komunikowania, które przedstawia tabela 2¹¹:

- informacyjne,
- perswazyjne.

Tabela 2. Typy komunikacji

Źródło: opracowanie własne.

8. Zalety i wady komunikacji interpersonalnej

Lp.	Informacyjna	Perswazyjna
1.	Dzielenie się ideami, myślami, wiedzą	Formowanie postaw
2.	Wyjaśnianie	Wzmocnienie postaw
3.	Instruktaż	Zmiana zachowań i postaw

w relacji nauczyciel-uczeń

Zalety i wady komunikacji interpersonalnej w relacji nauczyciel-uczeń zostały zaprezentowane w tabeli 3.

Tabela 3. Zalety i wady komunikacji interpersonalnej w relacji nauczyciel-uczeń

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego...*, op.cit., s. 14.

Lp.	Zalety	Wady
1.	Obie stroną powinny okazywać sobie wzajemnie szacunek	Nauczyciel powinien uważać, aby nie przekraczać pewnych granic z uczniami, ponieważ nauczyciel jest nadawcą, a uczeń odbiorcą
2.	Nauczyciel dysponuje odpowiednim poziomem wiedzy merytorycznej i dlatego powinien umieć ją przekazać uczniom	Uczniowie nie powinni wykorzystywać zaufania okazanego im ze strony nauczyciela
3.	Uczeń powinien na bieżąco informować nauczyciela o swoich problemach	Brak spójności między komunikatem werbalnym i niewerbalnym język ciała niedostosowany do przekazu ustnego.
4.	Umiejętność wycucia przez nauczyciela „kłopotliwych” sytuacji	

⁸ Ibidem, s. 17-19.

⁹ Ibidem, s. 19-23.

¹⁰ Ibidem, s. 25-27.

¹¹ Ibidem, s. 30-32.

¹² B. Jamrożek, J. Sobczak, *Komunikacja interpersonalna...*, op.cit., s. 41.

9. Podstawy dobrej komunikacji interpersonalnej w relacji nauczyciel-uczeń

Do głównych ważnych właściwości w kontaktach interpersonalnych w relacji nauczyciel-uczeń, można zaliczyć¹²:

- a. empatię – polega na dostrzeganiu świata przez nauczyciela oczami ucznia;
- b. życzliwość – wyrażana jest w stosunku do uczniów;
- c. autentyczność – jest związana z autentycznymi kontaktami z uczniami;
- d. konkretność – nauczyciel (rozmówca) jest rzeczowy w dialogu z uczniami;
- e. inicjatywa – ma na celu wzmocnienie działań przez nauczyciela w sytuacji pojawienia się określonych problemów;
- f. bezpośredniość – polega na uczciwym przeprowadzaniu dialogu przez rozmówcę bez ukrywania problemów;
- g. otwartość – wzmacnia możliwość poznania problemów ucznia przez nauczyciela;
- h. akceptacja uczuć – polega na wyzbyciu się przez nauczyciela prywatnych negatywnych odczuć;
- i. konfrontacja – nauczyciel powinien potrafić stanąć z uczniami „twarzą w twarz”;
- j. samopoznanie – nauczyciel powinien analizować swoje postępowanie w stosunku do uczniów.

W Internecie można się również spotkać z następującymi cechami w kontaktach międzyludzkich (interpersonalnych), do których można zaliczyć:

- należy poznać siebie, swoich możliwości, osobowości, własnego poziomu intelektualnego, akceptacja siebie,
- zrozumienie komunikatu nadawanego przez nadawcę (efektywna komunikacja, prawidłowa),
- właściwy czas i miejsce,
- sprzężenie zwrotne – parafraza,
- nie formułowanie przedwczesnych ocen (unikanie etykietowania),
- liczenie się z uczuciami drugiej osoby (aspekt emocjonalny, bezwarunkowa akceptacja drugiej osoby, empatia),
- kontakt graniczny – współodczuwanie, ale nie uzależnianie swojego samopoczucia od stanu emocjonalnego nadawcy,
- okazywanie szacunku drugiej osobie (przez nie ignorowanie, także w komunikatach niewerbalnych),
- aktywne słuchanie,
- skupianie się na najważniejszym (nie odchodzenie od tematu),
- odzwierciedlanie uczuć, emocji,
- mowa ciała skorelowana z przekazem niewerbalnym,
- kontakt wzrokowy,
- szczerość – nauczyciel nie powinien ukrywać problemów, które chce rozwiązać z uczniem,
- autentyczność, która wiąże się ze szczerością, ponieważ nauczyciel nie powinien być „sztuczny” w relacjach z uczniem,
- wzajemne zaufanie,
- konkretność, która ma na celu umiejętność sprecyzowania problemów przez nauczyciela w stosunku do ucznia,

- cierpliwość, która polega na umiejętności słuchania problemów uczniów przez nauczyciela,
- umiejętne stawianie pytań przez nauczyciela,
- podążanie za tokiem myślowym rozmówcy,
- delikatny sposób wyrażania krytyki i odmowy (perswazja, negocjacja, empatia).

Należy zwrócić uwagę na postrzeganie komunikacji interpersonalnej przez nauczycieli, które można przedstawić w trzech następujących płaszczyznach¹³:

- a. dostrzeganie w pracy pedagogicznej związków między wiedzą nauczyciela i umiejętnością porozumiewania się z uczniami;
- b. obejmuje ona prezentowane w literaturze dwóch wzorców komunikowania się nauczyciela z uczniami: autorytarny i współpracujący. Istnieje zgodność, że wzorec autorytarny jest mało skuteczny, gdyż nauczyciele pracujący w myśl jego założeń są skłonni przekazywać gotowe do zapamiętania informacje i przesadnie eksponują posiadaną władzę. Wzorec współpracujący oceniany jest jako sprzyjający zacieraniu się dystansu między nauczycielami i uczniami;
- c. według nauczycieli komunikacja interpersonalna uwiadcznia się przekonanie, iż chodzi o wychowawczy aspekt działalności edukacyjnej. Nauczycielom każda udana próba nawiązania kontaktu z uczniem jest doskonałą okazją do jego bliższego poznania, zrozumienia źródeł różnorodnych zachowań i co najważniejsze, wywierania wpływu wychowawczego.

10. Błędy i przyczyny blokad w komunikacji interpersonalnej

Do głównych błędów w komunikacji interpersonalnej zalicza się¹⁴:

- a. zakłócenia emocjonalne ADHD, przeżycia domowe;
- b. negatywne nastawienie na nadawcę, brak akceptacji odbiorcy;
- c. brak zaufania;
- d. nie rozdzielanie osoby od jej zachowania (oceniasz osobę a nie zachowanie);
- e. brak umiejętności efektywnego słuchania;
- f. nakazywanie, polecanie, moralizowanie, pouczanie;
- g. ostrzeganie, grożenie;
- h. wzbudzanie poczucia winy;
- i. osądzanie, krytykowanie, potępienie, wyśmiewanie;
- j. etykietowanie, szufladkowanie, klasyfikowanie;
- k. kontrolowanie, dominowanie, manipulowanie;
- l. interpretowanie, analizowanie, diagnozowanie, uogólnianie;
- m. chwalenie, wydawanie pozytywnych ocen;
- n. uspokajanie, pocieszanie;
- o. poczucie wyższości lub niższości;
- p. nadmierne wypytywanie;
- q. uciekanie od tematu;
- r. chłód, obojętność;
- s. sarkazm, dowcipkowanie;
- t. sugerowanie pytań lub zbyt osobiste pytania;
- u. pytania nie na miejscu, nie w porę;
- v. status społeczny i interesowność odbiorcy.

Blokady komunikacji wywołują:

- a. agresję;

¹² B. Jamrożek, J. Sobczak, *Komunikacja interpersonalna...*, op.cit., s. 41.

¹³ R. Stepień, Kompetencje komunikacyjne – wielość ujęć i stanowisk, w: *Komunikacyjne kompetencje zawodowe nauczycieli*, red. H. Kwiatkowska, M. Szybisz, Polska Akademia Nauk Komitet Nauk Pedagogicznych, Warszawa 1997, s. 136-137.

¹⁴ Internet.

- b. zamknięcie się w sobie;
- c. brak akceptacji siebie i innych;
- d. poczucie niższej wartości;
- e. poczucie lekceważenia, niezrozumienia;
- f. irytację;
- g. niechęć do dalszej rozmowy.

Tabela 4. Zaburzenia komunikacji interpersonalnej
Źródło: *Internet*.

Skuteczne komunikowanie mogą utrudniać także:

Lp.	Słowne	Pozasłowne	Efektywność
1.	Barriere komunikacyjne: osądzanie, uciekanie od problemów, przenoszenie problemów	Brak uwagi, mowa ciała, emocje: brak zaufania, status społeczny, interesowność, nieakceptacja	Nieefektywne
2.	Aktywne słuchanie: parafrazowanie, dojaśnianie, skupienie na najważniejszym, odzwierciedlanie. Poziomy komunikacji: Faktyczny, instrumentalny, efektywny	Mowa ciała Korelacja z przekazem werbalnym	Efektywne

- różnice w postrzeganiu rzeczywistości – odmienna wiedza, odmiennie doświadczenia,
- bariery językowe – różne znaczenie słów, lub odmiennie języki narodowe,
- różnice wynikające z płci,
- niejasność przekazu, zakłócenia na którymkolwiek etapie procesu komunikowania,
- emocje – odbieranie komunikatów przez pryzmat przeżywanych emocji, gniewu, radości, smutku, lęku,
- niezgodność komunikatów werbalnych i niewerbalnych,
- nieufność – podejrzliwość komunikatu, związana z brakiem wiarygodności nadawcy.

11. Podsumowanie

Komunikowanie interpersonalne między uczniem a nauczycielem jest procesem skomplikowanym, ponieważ wymaga wyzbycia wzajemnych uprzedzeń, które prowadzą do pojawiania się wielu barier. Zatem nauczyciel powinien pełnić funkcję moderatora. Jednakże poprawne odczytanie komunikatów, powinno zapobiec powstawaniu zakłóceń w komunikacji interpersonalnej.

Bibliografia:

1. Dobek-Ostrowska B., Podstawy komunikowania społecznego, Wydawnictwo ASTRUM, Wrocław 1999.
2. Jamrożek B., Sobczak J., Komunikacja interpersonalna, Wydawnictwo eMPI2 materiały i podręczniki M. Pietraszewskiego, Poznań 2000.
3. Stępień R., Kompetencje komunikacyjne – wielość ujęć i stanowisk, w: Komunikacyjne kompetencje zawodowe nauczycieli, red. H. Kwiatkowska, M. Szybisz, Polska Akademia Nauk Komitet Nauk Pedagogicznych, Warszawa 1997.

Magdalena Gutowska
Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Biblioteka Pedagogiczna w Pile

Domena publiczna, czyli jak wykorzystać uwolnioną twórczość w edukacji?

Domena publiczna jest to twórczość, z której można korzystać bez ograniczeń wynikających z uprawnień, jakie mają posiadacze autorskich praw majątkowych, gdyż prawa te wygasły lub twórczość ta nigdy nie była lub aktualnie nie jest przedmiotem prawa autorskiego.

Mówiąc wprost - jest to własność w postaci książek, artykułów, fotografii, map, dokumentów audio i wideo, z której może korzystać każdy, bezpłatnie, w dowolny sposób i bez określonego celu, pamiętając przy tym o podaniu autora lub odesłaniu do źródła. Publikacje należące do domeny publicznej są bowiem chronione autorskim prawem osobistym, co obowiązuje nas do odwołania się do nazwiska autora, za każdym razem gdy wykorzystujemy jego twórczość.

W polskim prawie autorskim obowiązuje ochrona przez 70 lat od śmierci twórcy lub współtwórców, lub od pierwszej publikacji dzieł anonimowych. Jeśli więc autor opublikował powieść w 1945 roku, a zmarł w 1980 roku – można publikować jego książkę bez zgody spadkobierców dopiero w 2050 roku. W przypadku dzieł anonimowych wcześniej niepublikowanych mamy do czynienia z kategorią dzieł osieroconych, których nie wolno zaliczać do domeny publicznej. Aktualnie w Komisji Europejskiej trwają prace nad dyrektywą uwalniającą dzieła osierocone i nad sposobami ich bezpłatnej eksploatacji. W ten sposób 40% dorobku artystycznego może trafić do domeny publicznej, a w dalszej kolejności do Internetu za pośrednictwem bibliotek cyfrowych.

Aktualnie do zasobów domeny przechodzi twórczość autorów zmarłych w 1940 roku. Są to m.in. Kazimierz Przerwa – Tetmajer, Michał Bułhakow, Scott Fitzgerald.

Polskie zasoby z domeny publicznej znajdziemy przede wszystkim w repozytoriach i bibliotekach cyfrowych. Gromadzeniem kolekcji literackich, ikonograficznych czy fotograficznych, dokumentów prawnych i urzędowych zajmują się takie serwisy jak Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA, Narodowe Archiwum Cyfrowe czy Wikiźródła oraz pozostałe biblioteki skupione w [Federacji Bibliotek Cyfrowych](#).

Domena publiczna jest zbiorem materiałów, które można wykorzystać do planowania i wzbogacania projektów edukacyjnych.

Do szczególnie interesujących zasobów należy **Szkoła Biblioteka Cyfrowa WOLNE LEKTURY**. Serwis jest projektem całkowicie niekomercyjnym i bezpłat-

nym, realizowanym przez Fundację Nowoczesna Polska przy współpracy z Biblioteką Narodową, która dostarcza najlepszych dostępnych wydań i opracowań krytycznych lektur szkolnych. Zawiera zbiór lektur z listy MEN, które opatrzone są komentarzem i udostępnione w kilku formatach plików:

- txt są lekkie i łatwe do ściągnięcia na własny komputer czy komórkę,
- pdf - przygotowywane do wydruków
- mp3 i ogg (audiobooki) - dla najmłodszych oraz osób niedowidzących
- e-pub - przeznaczone dla czytników ebooków.

W ten sposób można samemu organizować pracę z serwisem. Krzyżowanie kategorii wyszukiwania pozwala dostrzec powiązane ze sobą utwory. Wyszukiwanie jednego motywu daje w rezultacie zestawienie szeregu cytatów z lektur różnych epok, wypowiedzi sformułowane przez różnych autorów. Jest doskonałym materiałem do przemyśleń, stanowi pomoc przy pisaniu prac, referatów czy prezentacji maturalnych.

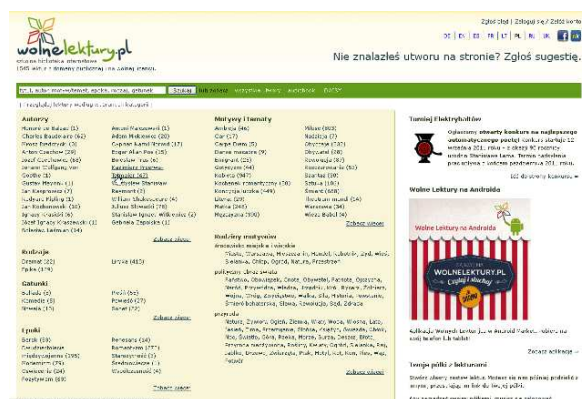
Na stronie znajdują się również materiały pomocnicze dla nauczycieli, m.in. scenariusze lekcji.

Innym przykładem kolekcji należącej do domeny publicznej jest **Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA**. Zawiera teksty literackie, naukowe, dokumenty historyczne, czasopisma, grafiki, fotografie, nuty i mapy. Pliki udostępnione są w formacie jpg, txt i pdf. Oprócz standardowego wyszukiwania możliwe jest również przeglądanie biblioteki cyfrowej według kolekcji tematycznych (np. Literatura dla dzieci i młodzieży,

rów projektu. Pozostałe projekty Fundacji Wikimedia również zawierają otwarte zasoby edukacyjne należące do domeny lub publikowane na tzw. wolnych licencjach. Należą do nich:

- Wikimedia Commons – repozytorium mediów
- Wikobooks – wolne podręczniki i książki
- Wikipedia – hasła encyklopedyczne
- Wikicytaty – zbiór cytatów

Korzystanie z zasobów będących własnością publiczną jest coraz powszechniejsze. Umożliwiają to inicjatywy i projekty związane z cyfryzacją dorobku literackiego na całym świecie. Domena publiczna może posłużyć nauczycielom do uatrakcyjnienia zajęć z uczniami, pomoże skierować uczniów do wartościowych serwisów internetowych, które można wykorzystywać legalnie

i bezpłatnie, kopiować, przysyłać, przeglądać, miksować. Jest to nowa forma szerzenia edukacji i czytelnictwa, utrwalania pożądanego zachowań informacyjnych i nauka trudnej sztuki poruszania się w globalnej bibliotece jaką jest Internet.

Bibliografia:

1. Ganicz Tomasz: Domena publiczna. [Dokument elektroniczny]. [Data dostępu 19.09.2011]. Tryb dostępu: <http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2010/11/DOMENA-PUBLICZNA.pdf>
2. Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych. Oprac. Karolina Grodecka. [Dokument elektroniczny]. [Data dostępu 20.10.2011]. Tryb dostępu : http://pl.wikibooks.org/wiki/Przewodnik_po_OZE

Skarby Biblioteki Narodowej) i podziału formalnego (czasopisma, fotografie, książki, rękopisy itp.).

Dla historyków i regionalistów ważną pomocą dydaktyczną może być **Narodowe Archiwum Cyfrowe**. Obok tradycyjnego zasobu archiwalnego znajdziemy tutaj fotografie związane z dziejami Polski począwszy od pierwszych lat XX w., poprzez I i II wojnę światową aż po okres PRL oraz nagrania dźwiękowe z archiwum Polskiego Radia. Dodatkową atrakcją serwisu jest NAC dla dzieci – gry dla najmłodszych, które poprzez zabawę wprowadzają dzieci w świat historii i archiwów.

Kolejnym serwisem udostępniającym twórczość z domeny publicznej jest projekt społecznościowy, wykorzystujący technologię interaktywną Web 2.0 - **Wikiźródła**. Stanowi archiwum tekstów, które można rozpowszechniać jako darmowe i otwarte. Są to m.in. teksty źródłowe, literatura piękna, ustawy, traktaty i umowy międzynarodowe, przemówienia. Zawiera ponad 18 tys. tekstów, każdy internauta może wzbogacać zasób po uprzednim zapoznaniu się ze wskazówkami moderato-

"Świat jest podtrzymywany oddechem dzieci spieszących do szkoły."

Talmud

Beata Walczak – CDN Pila
Wicedyrektor CDN
CDN PBP w Pile

Doskonalenie cechą zawodu nauczyciela

Zawód nauczyciela wymaga ciągłej aktualizacji posiadanej wiedzy i poszukiwania nowych rozwiązań edukacyjnych. Profesjonalny rozwój zawodowy nauczyciela obejmuje podnoszenie kwalifikacji i podążanie za dynamicznymi zmianami. *„Istotną cechą zawodu nauczyciela wydaje się dążenie do doskonalenia się, w tym do samokształcenia, poszukiwania nowej wiedzy, uzupełniania wiedzy już posiadanej. Wykształcenie uzyskane podczas studiów nie daje skończonego zbioru odpowiedzi na podstawowe pytania dla pedagoga”*¹

Zgodnie z Kartą Nauczyciela Art.12 ust.3 *„Nauczyciel powinien podnosić swą wiedzę ogólną i zawodową, korzystając z prawa pierwszeństwa do uczestnictwa we wszystkich formach doskonalenia zawodowego na najwyższym poziomie. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny może zobowiązać nauczyciela do podjęcia doskonalenia zawodowego w określonej formie.”*². System doskonalenia zawodowego proponuje nauczycielom zróżnicowaną ofertę form – studiów podyplomowych, kursów kwalifikacyjnych, warsztatów i szkoleń, najczęściej poprzedzoną diagnozą potrzeb nauczycieli. Dodatkowo w dobie Internetu nauczyciele mogą korzystać także ze szkoleń e-learningowych. Ostatnio akcentuje się także wzrost znaczenia szkoły, jako miejsca, w którym realizuje się rozwój zawodowy a także osobisty nauczyciela.

O potrzebie ustawicznego kształcenia informują autorzy licznych publikacji pedagogicznych., m.in. Wojciech Kojs odnosząc się do aktywności edukacyjnej nauczyciela pisze : *„Aktywność ta jest wyznaczona wieloma czynnikami, w obecnym jednak czasie najbardziej chyba faktem szybkiego przyrostu wiedzy jak również jej dezaktualizacji”*³. Nauczyciel w społeczeństwie wiedzy musi na bieżąco uzupełniać i aktualizować swoją wiedzę. Doskonali swoje kompetencje m.in. uczestnicząc w licznych formach doskonalenia zawodowego. W roku szkolnym 2010/11 w z proponowanych 156 form CDN w Pile skorzystało 2562 nauczycieli.

A co z procesem samokształcenia nauczycieli? Helena Radlińska określiła samokształcenie jako pewną formę pracy nad sobą, siłą modelującą osobowość człowieka. Uważa, że samokształcenie jest nie tylko formą rozwijania osobowości, ale także metodą kierowania przez jednostkę własnym życiem i tworzenia warunków dla realizacji jej potrzeb. Przyczynia się do uporządkowania doświadczenia życiowego nauczyciela.

Samokształcenie wymaga od nauczycieli dysponowania czasem wolnym od zajęć zawodowych i rodzinnych. Refleksyjna praca zawodowa i społeczna oraz wypełnianie określonych obowiązków mogą także zostać włączone do procesu samokształcenia. Jednak do najczęściej stosowanych przez nauczycieli metod samokształcenia należy czytelnictwo. W tym zakresie nauczycieli wspiera Biblioteka Pedagogiczna w Pile. Służy kadrze oświatowej oraz osobom przygotowującym się do zawodu nauczyciela. Wspiera nauczycieli w ustawicznym doskonaleniu i pracy zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do aktualnej literatury edukacyjnej. Gromadzi zbiory z zakresu pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych oraz różnych dyscyplin wiedzy objętych programem szkolnym, czasopisma oraz zbiory audiowizualne. W środowisku oświatowym dysponuje najbardziej profesjonalnym księgozbiorem pedagogicznym.

Czy książka w formie tradycyjnej może jeszcze wspomóc pracę nauczyciela z uczniem? *„Źródła pisane, pomimo dynamicznego rozwoju technicznego środków przekazu, nadal najbardziej precyzyjnie artykułują rzeczywistość i są najlepszym narzędziem poznania. Są one uniwersalne, bo jednakowo dostarczają tak wiedzy zawodowej jak i ogólnorozwojowej, mogą służyć jako pomoc metodyczna w realizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego”*⁴.

Wiele badań naukowych a także statystyki biblioteczne potwierdzają zainteresowanie nauczycieli tym nośnikiem wiedzy, ale poziom wykorzystania tych zbiorów jest nadal nie satysfakcjonujący. Na pewno ułatwieniem dla nauczycieli jest publikowanie niektórych materiałów w Internecie, i nie należy tego negować, książka a także czasopismo i Internet wzajemnie się uzupełniają i na co dzień żyją w symbiozie. Ważne jest, jednak aby nauczyciel w procesie samokształcenia wykorzystywał oba źródła informacji pedagogicznej. Cytowany już wyżej dr Bartłomiej Golek z Uniwersytetu Jagiellońskiego podkreśla w samokształceniu potrzebę czytelnictwa następująco: *„Większość praktyków pedagogicznych zdaje się nie rozumieć, iż skuteczność i efektywność stosowania gotowych rozwiązań metodycznych jest uwarunkowana głębokim namysłem nad działaniem, a namysł ten nie jest możliwy bez odpowiedniej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki i nauk pokrewnych. Praca na podstawie otrzymanych konspektów, szablonów i schematów działań bezkrytycznie przenoszonych na obszar własnej praktyki szkolnej, może okazać się*

¹ Dybek H., Doradztwo metodyczne i doskonalenie zawodowe nauczycieli. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2000 s. 40

² Półturzycki J., Dydaktyka dorosłych, Warszawa 1991, s. 319-323.

³ Golek B., Poznawcze potrzeby nauczycieli. Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2010, s. 10

⁴ Dziennik Ustaw z 2006 r., nr 97, poz.674 ze zm.

szkodliwa, jeśli nie będzie wsparta gruntowną i przyswojoną wiedzą teoretyczną.

Samokształcenie jest kluczową w XXI wieku kompetencją społeczeństwa wiedzy. Ma długie i bogate tradycje w praktyce i teorii edukacyjnej. Znanymi samoukami byli: Tomasz Edison - w szkole uczył się 3 miesiące, Maksym Gorki - uczył się w szkole 5 miesięcy, podobnie Michał Faraday, Robert Owen. Inni zdobyte w szkole wykształcenie kontynuowali samodzielnie, by dojść do znaczących osiągnięć: J. J. Rousseau, L. Tolstoj, S. W. Reymont. Z ich biografii odtworzyć można nie tylko dzieje samodzielnego rozwoju, ale także prawidłowości tego procesu, jego formy i metody, uwarunkowania i kierunki doskonalenia⁵.

Doskonalenie jest bez wątpienia podstawową cechą nauczyciela, bez niego nauczyciel nie będzie odnosił oczekiwanych efektów kształcenia. Ustawiczne doskonalenie jest niezbędnym warunkiem owocnej pracy dydaktycznej tej grupy zawodowej. Dziękując Państwu za dotychczasowy udział w organizowanym przez nas doskonaleniu zawodowym zapraszamy do skorzystania z oferty Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile w roku szkolnym 2011/12 a także Biblioteki Pedagogicznej w Pile przy ul. Bydgoskiej 21. Szczegółowy wykaz form - www.cdn.pila.pl.

Bibliografia:

1. Maciąg K., Czy biblioteki pedagogiczne są potrzebne nauczycielom?- na podstawie przeglądu piśmiennictwa pedeutologicznego. „Bibliotekarz” 2011, nr 6 s. 5-12.
2. Matlakiewicz A., Solarczyk-Szewc H., Dorośli uczą się inaczej. Andragogiczne podstawy kształcenia ustawicznego, Toruń, CKU, 2005.

Źródło: <http://mojaosswiata.wordpress.com/2010/01/09/12/>

⁵ Kojas W., Przyczynek do rozważań nad programem rozwoju zawodowego nauczyciela W: Rozwój zawodowy nauczyciela. Pod red. H. Moroza. Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2005, s. 142

Nauczyciel - praktyk proponuje...

Anna Boguszcak - Sudnikowicz,

Kornelia Cimcioch,

Teresa Jakubiec

nauczyciele: geografii, języka niemieckiego, historii

Gimnazjum Towarzystwa Salezjańskiego w Pile

Scenariusz lekcji interdyscyplinarnej z historii, geografii i języka niemieckiego.

Temat: Nasz sąsiad - Niemcy Unser Nachbar-Deutschland.

Cel główny:

Wprowadzenie wiadomości krajoznawczych i historycznych w korelacji z trzema przedmiotami; geografii, historią i j. niemieckim

Cele operacyjne:

Uczeń potrafi:

- określić położenie Niemiec
- podać stolicę i wymienić większe miasta w Niemczech (w j. polskim i w j. niemieckim)
- wymienić kraje sąsiadujące (w j. polskim i w j. niemieckim)
- podać liczbę i wymienić nazwy landów w Niemczech (w j. polskim i w j. niemieckim)
- podać nazwisko kanclerz Niemiec
- nazwać partie w Niemczech
- określić datę rozpoczęcia, zakończenia II wojny światowej
- wymienić główne etapy historii Niemiec
- odpowiedzieć w j. niemieckim na pytania dotyczące ogólnych wiadomości krajoznawczych i historycznych Niemiec
- posługiwać się podstawowym słownictwem niemieckim z zakresu geografii i historii Niemiec

Metody pracy:

- podająca
- poszukująca

Formy pracy:

- praca z całą grupą klas drugich
- praca indywidualna
- praca grupowa

Bibliografia:

1. Niemcy - Podróże Marzeń, Biblioteka Gazety Wyborczej, 2007
2. D. Szczypiński, M. Wójtowicz, Planeta Nowa 2, wyd. Nowa Era.
3. G. Wojciechowski, Razem przez wieki II, Wyd. Nowa Era

4. Kronika Polski, Wyd. De Agostini

5. Stanisław Bęza Eine kleine Landeskunde der deutschsprachigen Lander, Wyd. WSiP

6. Landeskunde Deutschland entdecken, Wyd. Inter Nationes Bonn

Środki dydaktyczne:

- mapa Niemiec (fizyczna i historyczna)
- rzutnik i foliogramy (nr 1 i nr 2)
- tablica

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel podaje temat lekcji (**Geograf po polsku, Germanista po niemiecku**)
2. Rzutnik z foliogramem przedstawiającym kolaż Niemiec
3. Uczniowie na zasadzie skojarzeń (asocjogram) podają słowa, wyrażenia, nazwy minut własne kojarzące się z Niemcami (również niemieckie **prowadzi historyk**) ok. 5 minut
4. Nauczyciel przy pomocy rzutnika przedstawia foliogramy dotyczące położenia geopolitycznego podziału administracyjnego Niemiec, omawia położenie Niemiec, stolicę, landy, kraje sąsiadujące, powierzchnię i ludność (foliogram nr 1 oraz mapa ścienna historyczna). (**prowadzi geograf, germanista wymienia po niemiecku landy i kraje sąsiadujące**) ok.15 minut
5. Nauczyciel przedstawia, posiłkując się mapą na folii (foliogram nr 2), okoliczności powstania dwóch odrębnych państw niemieckich po II wojnie światowej, podział Niemiec i Berlina na strefy okupacyjne, mówi o drodze do zjednoczenia Niemiec, krótko charakteryzuje partie dzisiejszego Bundestagu, mówi, kto jest kanclerzem, a kto prezydentem Niemiec (**prowadzi historyk, germanista wymienia pełne nazwy partii w j. niemieckim**) ok. 15 minut
6. Nauczyciel przedstawia na tablicy słówka w j. niemieckim związane z geografą i historią Niemiec: Niemcy, sąsiad, Polska, geografia, historia, granica, graniczyć z, podział, II wojna światowa, mur berliński, wybory, wolność, partia, stolica, duże miasto województwo, kanclerz (**przedstawia**

germanista) ok. 5 minut

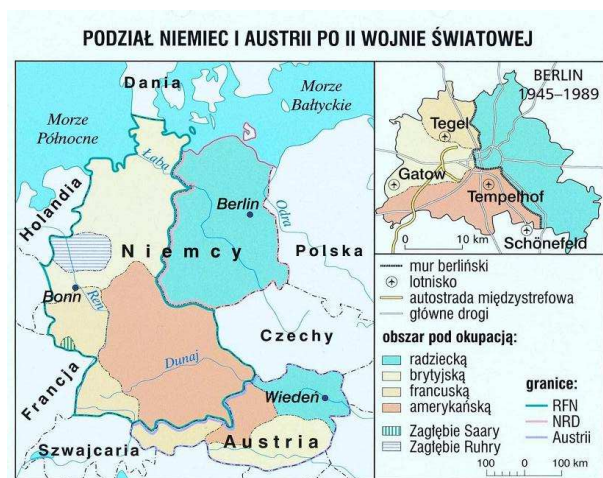
7. Nauczyciel za pomocą pytań w j. niemieckim sprawdza stopień opanowania materiału:

(prowadzi germanista) ok. 5 minut

- Wie heißt die Hauptstadt von Deutschland?
- Wie heißen die Großstädte in Deutschland?
- An welche Länder grenzt Deutschland?
- Wann war der II Weltkrieg?
- Ende des II Weltkriegs?
- Wie heißen die Parteien in Deutschland?
- Wie heißt die Bundeskanzlerin?

8. Zadanie domowe:

Nauczyciele ogłaszają konkurs na najlepszy plakat dotyczący Niemiec z zakresu historii, geografii, języka niemieckiego w terminie 2 tygodni. (podaje historyk).

Ryszard Grześkowiak
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

Czas trwania:
45 min

„Jan Paweł II – turysta” Lekcja biblioteczna dla I kl. gimnazjum

Cel ogólny:

1. Przypomnienie postaci papieża Jana Pawła II.
2. Poznanie atrakcji turystycznych własnego regionu.

Cele szczegółowe:

Uczeń zna:

- fakty związane z życiem Karola Wojtyły i pontyfikatem Jana Pawła II
- atrakcyjne miejsca własnego regionu, z uwzględnieniem miejsc, gdzie przebywał Karol Wojtyła

Uczeń potrafi:

- zdefiniować terminy: turystyka, rekreacja, wypoczynek
- korzystać z różnych źródeł informacji w bibliotece

Metody:

1. Rozmowa kierowana
2. Praca w grupach
3. Ćwiczenia
4. Burza mózgów
5. Wykład

Środki dydaktyczne:

1. Mapa z zaznaczonymi pielgrzymkami papieża po Polsce
2. Komputery z dostępem do Internetu:
 - www.papiez.polska.pl
 - www.jp2wielki.xk.pl
3. Książki i mapy o Pile i regionie
4. Wystawka „Jan Paweł II – turysta”
5. Mapa okolic Piły (ksero)
6. Słownik języka polskiego t. 3 ; PWN Warszawa

Przebieg zajęć:

Nauczyciel wita uczniów i przedstawia temat lekcji. Wykład: Karola Wojtyły wędrowanie po Polsce, było od początku spotkaniem z Kościołem. Cyt. „Pragnę opisać mój kościół, który się związał z moją ziemią, aby wszystko co na niej związane, było zawiązane w niebie...”

Urodzony i wychowany na Podbeskidziu –wcześnie rozpoczął „swoje wędrowanie”. Najpierw w Beskidach, tych najbliższych wokół Wadowic. Wkrótce przyszły Tatry, gdzie wycieczki najczęściej odbywał z ojcem. Od najmłodszych lat uczył się jeździć na nartach.

Jego drugą pasją była woda. Kajak kojarzył Mu się z ciszą potęgającą skupienie, wzywającą do modlitwy. Przez wiele lat, również wtedy, kiedy był biskupem, arcybiskupem i kardynałem, Karol Wojtyła pływał kajakiem, zawsze z gronem przyjaciół. W muzeum w Wadowicach można zoba-

czyć sprzęt kajakarski jakiego używał oraz zdjęcia. Od początku lat 50-tych do 1978 r. przepłynął wszystkie najpiękniejsze szlaki kajakowe Polski. M.in. pływał po rzece Rurzyca niedaleko Piły, gdzie fakt ten jest upamiętniony obeliskiem. Od 1993 r. szlak wodny Rurzyca nosi nazwę szlaku kajakowego im. Jana Pawła II. W 1961 r. biskup Karol Wojtyła pływał po Piławie, Drawie i Gwdzie. Wtedy też prawdopodobnie był w Pile.

Jeden z uczniów czyta wierszyk:

„Czy wy wiecie, że On jeździł rowerem
Rowerem, który Mu się często psuł.
Czy wy wiecie, że On pływał kajakiem
Kajakiem, w którym było pełno dziur.
Czy wy wiecie, że On jeździł na nartach
Na nartach, które zrobił sam.
Czy wy wiecie, że On chodził po górach
Po górach, których piękno ukazał nam.”

Nauczyciel w oparciu o słowniki omawia pojęcia: turystyka, rekreacja, wypoczynek. Jeden z uczniów odczytuje te pojęcia ze słownika języka polskiego.

Następnie nauczyciel dzieli grupę na dwie części. Pierwsza grupa w oparciu o Internet wyszukuje informacje z życia i pontyfikatu Karola Wojtyły i odpowiada pisemnie na quiz. Druga grupa w oparciu o przewodniki turystyczne wyznacza trasę wycieczki rowerowej do miejsc, gdzie przebywał Karol Wojtyła.

Obie grupy mają po 20 minut na wykonanie tych zadań. Następnie przedstawiciel każdej z grup przedstawia swoje dokonania. Nauczyciel sprawdza efekty pracy i wspólnie z klasą analizuje poprawność tych odpowiedzi (burza mózgów).

Załączniki:

1. Quiz wiedzy o Janie Pawle II
2. Wykaz przewodników turystycznych Piły i okolicy.

Wykorzystana literatura:

1. Scenariusze zajęć lekcyjnych dla nauczycieli gimnazjów; Warszawa 2000
2. Konspekt lekcji „Czego uczy nas Jan Paweł II” oprac. Witold Zajac/ Publikacje edukacyjne; www.publikacje.edu.pl
3. Z Karolem Wojtyłą wędrowanie po Polsce; Polska Agencja Informacyjna S.A. Warszawa 2002

Załącznik 1

Quiz wiedzy o Janie Pawle II

1. Imię i nazwisko Jana Pawła II to:
 - Stanisław Wyszyński
 - Stanisław Dziwisz
 - Karol Wojtyła
 - Józef Glemp

2. Wśród podanych dat wybierz te, które są związane z życiem największego Polaka:
 - 18 V 1920
 - 16 X 1978
 - 13 V 1980
 - 02 IV 2005

3. W czasie II wojny światowej Jan Paweł II pracował:
 - w szpitalu
 - w teatrze
 - w kamieniołomach jako robotnik
 - na plebani

4. Osobistą dewizą Jana Pawła II było hasło:
 - Sursum corda (w górę serca)
 - Totus Tuus (cały Twój)
 - Ora et labora (módl się i pracuj)

5. Spotkania młodzieży, które ustanowił Ojciec Święty to:
 - Wspólne Dni Młodych
 - Światowe Dni Młodzieży

6. Jako jedyny papież napisał list do:
 - chorych
 - dzieci
 - małżeństw
 - wiernych

7. Jan Paweł II najbardziej lubił słuchać pieśni
 - Abba Ojciec
 - Barka
 - Czarna Madonna
 - Uwielbiajcie Pana

8. Castel Gandolfo to:
 - zimowa rezydencja papieża
 - letnia rezydencja papieża
 - rzymski dom Jana Pawła II
 - nazwa włoskiej polikliniki

9. Jan Paweł II podczas swojego pontyfikatu odbył wiele pielgrzymek do różnych państw. Nigdy jednak jako papież nie odwiedził:
 - Bułgarii
 - Rumunii
 - Rosji

10. „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi” – to słynne słowa Jana Pawła II skierowane do rodaków podczas
 - pierwszej pielgrzymki do Polski w 1979 r.
 - drugiej pielgrzymki do Polski w 1983 r.
 - czwartej pielgrzymki do Polski w 1991 r.

11. Jednym z najważniejszych gestów Jana Pawła II po wylądowaniu na ziemi kraju, do którego przybył z

pielgrzymką, było:

- ucałowanie ziemi
- wykonanie znaku krzyża
- przeżegnanie się
- przywitanie się z głową państwa

12. Tytuł książki napisanej przez Ojca Świętego brzmi:

- Zbliżyć się do progu nadziei
- Pamięć i tożsamość
- Między wiarą a powołaniem

13. Ojciec Święty ustanowił w modlitwie różańcowej Tajemnice:

- radosne
- bolesne
- światła
- chwalebne

14. Jan Paweł II był poliglotą. Płynnie władał:

- językiem hiszpańskim
- językiem włoskim
- językiem łacińskim
- językiem rosyjskim

15. Ojciec Święty pisał testament przez:

- jeden rok
- jeden dzień
- kilka tygodni
- cały pontyfikat

16. Według oficjalnych źródeł ostatnie słowa Ojca Świętego przed śmiercią to:

- „Wykonało się”
- „Amen”
- „Módlcie się za mnie”
- „Pozwólcie mi iść do domu Ojca”

17. Jan Paweł II został pochowany:

- Na Wawelu
- W Grotach Watykańskich

Załącznik 2

Przewodniki o Pile i regionie

1. Piła – informator miejski; Wydawnictwo Tekst Bydgoszcz
2. Szkice pilskie; Wydawnictwo Urzędu Miejskiego w Pile
3. Przyroda województwa pilskiego i jej ochrona; Bogucki Wydawnictwo Naukowe Poznań
4. Rynna jezior kuźnickich i rezerwat przyrody Kuźnik; Muzeum Stanisława Staszica Piła
5. Piła; Wydawnictwo Miasta Piły
6. Powiat pilski; Wydawnictwo Serigraph Bydgoszcz

Iwona Wolejko, Małgorzata Olejnik
nauczyciel-bibliotekarz
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Biblioteka Pedagogiczna w Pile

Piła – moje miasto Konspekt lekcji bibliotecznej dla klasy V szkoły podstawowej.

Czas trwania: 45 minut

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z historią miasta (od powstania do 1945)
- uczenie miłości do „małej ojczyzny”
- szukanie śladów starych ulic i obiektów Piły

Cele szczegółowe:

1. Po zajęciach uczeń zdobywa wiedzę na temat:
 - historii swojego miasta
 - nazwy miasta
2. Uczeń zrozumiał pojęcia:
 - herb, flaga, pieczęć miasta
 - synagoga
 - germanizacja
 - nazwa niemiecka miasta: Schneidemühl
3. Uczeń zdobył umiejętności:
 - śledzenia i interesowania się dziejami miasta, którym żyje
 - rozpoznawania i obserwacji ciekawych miejsc i obiektów Piły

Metoda:

- słowna: rozmowa kierowana
- praktyczna: praca w grupach
- pokazowa: widoki dawnej Piły, grafiki Romualda Napiórkowskiego

Środki dydaktyczne:

1. laptop
2. rzutnik multimedialny
3. fotosy dawnej Piły
4. grafiki ukazujące piękno miasta
5. wydawnictwa encyklopedyczne, popularnonaukowe, informatory

Przebieg lekcji:

Wprowadzenie:

1. Powitanie uczniów
2. Podanie tematu lekcji

Główna część lekcji:

1. Rozmowa z uczniami o powstaniu miasta:
 - nadanie praw miastu w 1913 roku przez króla Zygmunta I

Starego

- przedstawienie przez nauczyciela herbu, flagi i pieczęci miasta Piły
- krótka opowieść nauczyciela o drewnianej zabudowie Piły i zniszczeniu miasta przez pożary
- 2. Wyświetlenie **prezentacji w programie PowerPoint** na temat ważniejszych wydarzeń z dziejów Piły wraz z pokazem starych fotosów naszego miasta:
 - 1605 – Piła przekazana królowej Konstancji
 - 1626 – wielki pożar miasta
 - 1655 – zajęcie Piły przez Szwedów i zniszczenie miasta
 - 1709 – powtórne zajęcie i zniszczenie miasta przez Szwedów
 - 1755 – urodził się Stanisław Staszic
 - 1772 – I rozbiór Polski, Piła pod zaborem pruskim
 - 1807–1815 – Piła w granicach Księstwa Warszawskiego
 - 1815 – Piła ponownie pod panowaniem Prus
 - 1834 – wielki pożar miasta
 - 1851 – pierwsza linia kolejowa
 - 1871 – powstanie w mieście sieci kanalizacyjnej i gazowni
 - 1919 – decyzją traktatu wersalskiego Piła pozostaje w granicach Niemiec
 - 1945 – wyzwolenie Piły przez wojska radzieckie i powrót miasta do Polski.

Część końcowa:

1. Dzieci odpowiadają na pytania w swoich grupach, korzystając z przygotowanych wcześniej wydawnictw (załącznik nr 1)
2. Wybrany uczeń odczytuje głośno odpowiedzi. Nauczyciel wysłuchuje odpowiedzi, jeżeli trzeba poprawia i uzupełnia podany materiał.
3. Ewaluacja lekcji: instrukcja dla uczniów: określ swój stopień zadowolenia z dzisiejszych zajęć i oceń na skali swoje zaangażowanie w lekcji.

Bibliografia:

1. Biela Alicja: Edukacja regionalna w Pile. Piła: PBP, 2004
2. Boras Zygmunt, Dworecki Zbigniew: Piła. Zarys dziejów. Piła: Urząd Miejski, 1993
3. Fijałkowski Marek, Wola Tomasz: Z dziejów Kościoła Ewangelickiego w Pile. Piła: Parafia Ewangelicko-Augsburska, 2009
4. Milczyński Andrzej: Herb i barwa miasta Piły. Piła: Biblioteka Pilska, 1999
5. Parki i ogrody województwa wielkopolskiego. Łódź: Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródło”, 2007
6. Piła. [Informator]. Bydgoszcz : [„Eks”], 1992
7. Piła. Pejzaż szmaragdowy. Piła: Urząd Miasta Piły, [b.r.]
8. Piła na fotografiach Romana Zaranka. Piła: Zakład Poligraficzny Henryk Górowski, 2010
9. Powiat pilski. Bydgoszcz: Unigraf, [b.r.]
10. Powiat pilski – Landkreis Piła. Wyd. 2 popr. Byd-

goszcz: Serigraph, 2008

11. Słownik wyrazów obcych PWN. Warszawa: PWN, 1978
12. W poszukiwaniu tożsamości kulturowej miasta. Piła: Stowarzyszenie Przyjaciół Festiwalu Nauki, 2010

Załącznik nr 1

Grupa I

1. Wyjaśnij znaczenie wyrazu „herb”.
2. Opisz krótko herb miasta Piły.
3. Podaj barwy flagi naszego miasta.

Grupa II

1. Kto i kiedy nadał prawa miejskie Pile?
2. Co zawdzięczali pilanie królowej Konstancji?
3. Jak nazywał się kościół ufundowany przez tę królową?

Grupa III

1. Podaj nazwę placu, na którym znajdował się dawniej Nowy Rynek.
2. Jak nazywał się najwybitniejszy obywatel miasta Piły?
3. Wymień dwa obiekty, które znajdowały się na Rynku Żydowskim (obecnie aleja Piastów)

Grupa IV

1. Podaj nazwę kościoła, który powstał w latach 1895 – 1896 (obecnie aleja Piastów)
2. Od ilu lat istnieje park miejski utworzony na osiedlu Górnym?
3. Jaką działalność prowadziło Towarzystwo Śpiewacze „Halka”?

Grupa V

1. Jakie obiekty spłonęły w pożarze, który wybuchł 1 1834 roku?
2. Co zadecydowało o rozwoju Piły na przełomie XIX i XX wieku?
3. Wymień miejsca, które w okresie międzywojennym były ostoją polskości w germanizowanej Pile.

"Kogo bogowie chcą ukarać, tego robią pedagogiem."

Emil Zegadłowicz

Izabela Okrzesik – Frąckowiak
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Nauczyciel konsultant

TECHNIKI motywacji uczniów do nauki

Dla życia, a nie dla szkoły się uczymy
przysłowie łacińskie

- akceptowane – uczą się miłości, lubienia siebie,
- uznane – uczą się mieć cel.

Motywacja – stan gotowości istoty rozumnej do podjęcia określonego działania, to wzbudzony potrzebą zespół procesów psychicznych i fizjologicznych określający podłoże zachowań i ich zmian. To wewnętrzny stan człowieka mający wymiar atrybutowy.

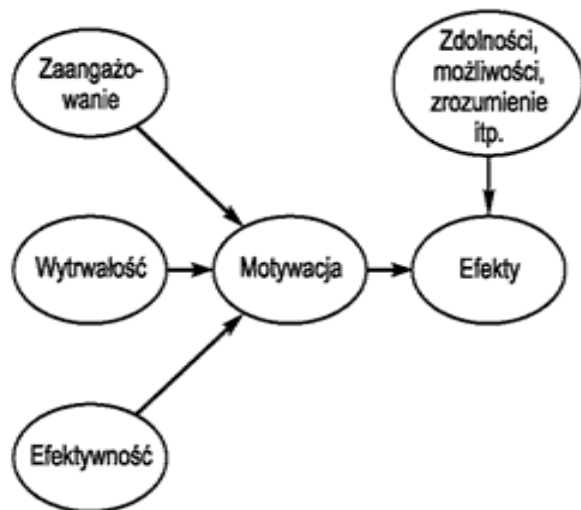
Motywacja to zespół czynności pobudzających do uczenia się. Budzenie chęci.

Na motywację składa się kilka czynników:

- zaangażowanie,
- wytrwałość,
- efektywność.

Niemniej jednak na efekty pracy oprócz motywacji pracownika wpływają:

- zdolności, umiejętności,
- zrozumienie zadania,
- dostępne narzędzia i warunki zewnętrzne.

Osiągnięcia uczniów zależą od:

- możliwości ucznia,
- pracy nauczyciela,
- świadomości ucznia,
- środowiska rodzinnego i sytuacji materialnej ucznia
- wykształcenia rodziców,
- atmosfery klasy,
- grupy rówieśniczej,
- doświadczeń z dzieciństwa.

Dzieci uczą się tego, czego doświadczają:

- zachęcane – uczą się wiary w siebie,
- otaczane miłością, wyrozumiałością- uczą się cierpliwości,
- chwalone – wdzięczności,

Trzeba wskazać uczniowi jego mocną stronę
św. Augustyn

Aby umocnić poczucie własnej wartości:

- twórz program tak, by wszyscy mogli odnieść sukces,
- ucz się od osób, które mają osiągnięcia w danej dziedzinie,
- skup się na sześciu podstawowych czynnikach:
 - bezpieczeństwie fizycznym, emocjonalnym,
 - własnej tożsamości
 - przynależności
 - kompetencji,
 - misji.

Nie mów do ucznia: „głupie pytanie”, „popisz się”.

Barierą w komunikowaniu jest krytykowanie, obrażanie, orzekanie, chwalenie.

Błędy popełniane w komunikacji z uczniami to:

- nakazywanie,
- ostrzeganie, groźba,
- moralizowanie,
- głoszenie kazań,
- „powinieneś”, „musisz”,
- dawanie rad, sugerowanie,
- robienie wykładu,
- krytykowanie,
- ośmieszanie,
- wydawanie ocen pozytywnych,
- pocieszenie,
- wypytywanie,
- dowcipkowanie.

Krytyka może być motywująca, gdy:

- jest wybrana odpowiednia pora i miejsce,
- w cztery oczy,
- uświadomisz danej osobie, że ją cenisz,
- patrzysz prosto w oczy,
- mówisz prawdę,
- krytykujesz zachowanie a nie człowieka
- podkreśl dobre cechy danej osoby,
- ustalisz spotkanie, by przeanalizować zachowanie,
- mówisz bez ironii,
- wyrażasz troskę o ucznia,
- naprowadzasz, wskazujesz, podpowiadasz.

Motywująca jest też ocena. Powinna służyć wspieraniu szkolnej kariery uczniów.

W ocenianiu powinno się kłaść nacisk na to, co uczeń umie. Jasno ustalić kryteria oceny razem z uczniami i czas.

Na ocenę powinno się składać:

- 50 % samooceny,
- 30% oceny kolegów,
- 20% oceny nauczyciela.

Ocena powinna być:

- sprawiedliwa,
- obiektywna,
- umotywowana,
- motywująca,
- zrozumiała.

Na motywację uczniów wpływa także atrakcyjność zajęć, metod pracy. Powinno się promować różne formy aktywności uczniów.

Metody pracy dzielą się na:

- problemowe (wykład, odczyt, instrukcje, opis, pogadanka, opowiadanie),
- informujące (aktywizacja, wykład, problem, plakat, mapy mentalne),
- praktyczne (pokaz, film, wystawa)
- programowe (używanie podręcznika, komputera, maszyn dydaktycznych, testu).

Do czynności motywujących na lekcji zalicza się:

- upomnienie,
- kara,
- stosowanie dodatkowych zajęć,
- pochwały,
- przypominanie,
- stosowanie przykładów,
- zaciekawienie,
- interwencja u rodziców,
- zachęcanie,
- pobudzanie ambicji,
- podsuwanie pomysłów,
- organizacja wzajemnej pomocy,
- nagradzanie.

Na brak motywacji wpływa:

- obrażanie,
- poniżanie,
- zła organizacja lekcji,
- brak pochwały,
- ośmieszanie.

Co robić, aby motywować?

- rozbudzać zainteresowania nauczonym przedmiotem, być jego entuzjastą,
- organizować zajęcia pozalekcyjne np. koła zainteresowań,
- nauczyć korzystania z gier dydaktycznych, komputerowych, programów telewizyjnych, radiowych,
- zachęcać do zadawania pytań,
- uczyć samodzielnego myślenia przez nagradzanie własnego zdania uczniów,
- uczyć pozytywnego myślenia,
- uczyć logicznego myślenia przez nauczanie problemowe,
- uczyć tolerancji, nie wyśmiewania się,
- uczyć radości życia i cieszenia się z najdrobniejszych rzeczy,

- organizować wycieczki,
- ciekawe metody prowadzenia zajęć,
- stosować nagrody,
- dobrze oceniać,
- ocena niedostateczna też może być mobilizująca (uczeń usiłuje to poprawić),
- pisać o osiągnięciach uczniów,
- dobrze organizować lekcje,
- stosować dodatkowe objaśnienia,
- dostosować stopień trudności zadań do możliwości ucznia,
- podać uczniom kryteria ocen i stawiać wymagania,
- być konsekwentnym.

Sztuka motywowania uczniów

***„Dajcie mi wystarczająco długą dźwignię
i wystarczająco mocną podporę, a sam jeden poruszę
cały glob”
Archimedes***

Czynniki motywacyjne zależne od nauczyciela

Są określone działania, które nauczyciel może podjąć, aby zwiększyć motywację ucznia:

- Poziom napięcia, jakie w uczniach wytwarza osiągnięcie danego celu uczenia się. Zadanie zbyt łatwe spowoduje, że uczniowie niewłaściwie zaangażują się w jego wykonanie. Jeżeli zadanie będzie za trudne, stres zacznie dominować nad uczeniem. Umiarkowany poziom napięcia i pomaganie uczniom w ustanawianiu sobie celów służą motywacji.
- Koloryt emocjonalny. Uczniowie wkładają więcej wysiłku w uczenie się w zależności od tego czy środowisko i określona sytuacja dydaktyczna są przyjemne, czy nieprzyjemne. Nauczyciel może nadawać zadaniu pozytywny, negatywny lub neutralny koloryt emocjonalny.
- Poziom poczucia sukcesu powiązany jest za stopniem trudności zadania i włożonym w nie wysiłkiem. Skuteczny nauczyciel uczy się, jak dostosowywać stopień trudności zadania do danego ucznia, pomaga dostrzec związki pomiędzy wkładem pracy i wysiłkiem a powodzeniem i osiągnięciami.
- Poziom zainteresowania. Nauczyciel ma duże możliwości nawiązywania do zainteresowań uczniów, stwarza je materiał nauczania, jak i sposób jego realizacji. Urozmaicenie nauki, np. wycieczkami, inscenizacjami, wizytami ciekawych ludzi w połączeniu z aktywizującymi metodami, podtrzymuje zainteresowanie szkołą i nauką.
- Sprzężenie zwrotne. Informacje zwrotne dotyczą tego, co uczeń powinien poprawić, jak i tego, co wykonuje dobrze. Muszą trafić do niego jak najszybciej, dotyczyć bezpośrednio czynności, powinny kłaść nacisk na pochwały, dowartościowywać, naprowadzać, wskazywać, utrzymywać ucznia w poczuciu odpowiedzialności, kierować uwagę

ucznia na proces wykonywania zamiast na rezultat czynności, w przypadku informacji o błędzie wskazywać prawidłowo wykonaną czynność.

- Kształtowanie motywów panowania i afiliacji. Uczniowska potrzeba panowania zostaje zaspokojona, jeśli uczeń czuje, że ma pewien wpływ na swoje środowisko dydaktyczne i na zadania. Potrzebę afiliacji nauczyciel może skierować na właściwą drogę poprzez wprowadzenie zespołowych struktur dydaktycznych celów i nagród; nie żałując czasu, pomoże uczniom utworzyć grupę klasową.

Sposoby motywowania uczniów

1. **Bycie lubianym nauczycielem** - aby zmotywować uczniów, należy być pozytywnie do nich nastawionym. Krzyki i groźby na pewno w tym nie pomogą a wręcz przeciwnie, tylko zniechęcą uczniów do działania. Warto skupić się na osiągnięciu wspólnego sukcesu, który na pewno przyczyni się do budowy wzajemnego szacunku. Dobrym pomysłem jest np.: wypisywanie na tablicy pozytywnych cech każdego ucznia, wspólnie dostrzeżonych podczas zajęć.
2. **Zainteresowanie uczniów tematem** - uczniowie, którym opowiada się o czymś z dużym zamięłowaniem, są bardziej pobudzeni i podekscytowani podjętym zagadnieniem. Aby lekcja nie zamieniła się w nudne zajęcia, nauczyciel powinien wykazać się kreatywnością i pomyśleć nad oryginalnym sposobem prowadzenia lekcji, np.: tradycyjny sprawdzian można zastąpić nietypowym quizem lub grą.
3. **Dostosowanie wymagań do maksymalnych możliwości uczniów** - muszą oni odczuwać osiągalność celu, ale jego zrealizowanie powinno być okupione znacznym wysiłkiem z ich strony. Tylko w taki sposób nauka będzie dla nich w pełni zadowalającym wyzwaniem.
4. **Praca w grupach** - warto zaproponować uczniom wspólne wykonywanie przez nich określonego zadania. Niech w każdym tygodniu będzie to inna grupa, złożona z odpowiednio dobranych uczniów - chodzi o to, aby znaleźli się w niej zarówno słabsi jak i mocniejsi uczniowie; zdolniejsi nie mogą się nudzić, zaś ci słabsi mają być zachęceni do działania. Każda grupa, wykonując zadanie będzie musiała poszukać informacji na dany temat, np.: przeprowadzić obserwację lub doświadczenie.
5. **Rozwiązywanie problemów** - umiejętność ta może zwiększyć zainteresowanie uczniów zjawiskiem, o którym się uczą. Nauczyciel powinien stwarzać uczniom szanse popełniania błędów po to, aby mogli je później naprawić. W ten sposób uczniowie przyswajają szybciej wiedzę na dany temat a same zajęcia są dla nich bardziej interesujące.
6. **Zaciekawienie uczniów i rozwijanie ich zainteresowań** - głód wiedzy (motyw poznawczy) może przynieść więcej korzyści niż nauka dla stopni (motyw zewnętrzny) czy rywalizacja (motyw czysto egoistyczny). Uczniowie powinni mieć zapewnione odpowiednie warunki do przeprowadzania rozmaitych doświadczeń i tym samym osiągnięcia sukcesów w różnych dziedzinach - im więcej pochwał i nagród w klasie, za realizację wyznaczonego celu, tym większa motywacja wśród uczniów.

7. **System nagradzania** - należy chwalić uczniów nawet za najdrobniejsze osiągnięcia (zwłaszcza tych mniej zdolnych). Świetną motywacją do nauki są nagrody, zarówno indywidualne jak i dla całej grupy. W zależności od pomyślości nauczyciela i skali zmagania ucznia z problemem, mogą to być proste jak i bardziej skomplikowane wyróżnienia. Nagrody nie mogą być rozdawane ot tak sobie; mają pełnić funkcję motywatora, należy więc pamiętać aby otrzymywali je uczniowie, którzy faktycznie na nie zasłużyli.

Sprawiedliwe traktowanie wszystkich uczniów - nauczyciel chcący zmotywować uczniów nie powinien:

- mieć wygórowanych wymagań,
- lekceważyć potrzeb uczniów,
- stawiać niesprawiedliwych ocen,
- krytykować osobę ucznia tylko jego działania,
- stosować nieciekawych metod nauczania.

Motywacja uczniów do nauki niesie ze sobą wiele korzyści. Są to przede wszystkim:

- dobre oceny,
- chęć do działania (udział w zawodach, konkursach, itp.),
- rozwijanie zainteresowań,
- większa pewność siebie,
- jasno wytyczone cele,
- wyższa samoocena,
- większa samoocena i odpowiedzialność.

RECEPTA DLA NAUCZYCIELA NA SUKCES UCZNIA

1. Przekonaj ucznia, że naprawdę lubisz go uczyć.
2. Mów jasno, głośno, wyraźnie.
3. Dbaj o właściwe tempo mówienia.
4. Bądź swobodny i baw się razem z uczniem podczas nauki.
5. Okazuj mu zaufanie.
6. Wyraźnie określ cele.
7. Pokaż korzyści.
8. Bądź przygotowany do lekcji.
9. Dobrze organizuj lekcję.
10. Rób duże, przejrzyste i łatwe do oglądania pomoce naukowe.
11. Ogranicz do minimum czynniki rozpraszające uwagę.
12. Dbaj o dobry nastrój ucznia.
13. Nie nudź.
14. Przypominaj informację, kiedy uczeń zaczyna ją zapominać.
15. Polegaj na nim, stawiaj na niego, wierz w jego możliwości.
16. Bądź dla niego oparciem, bądź po jego stronie.
17. Nie oszukuj go.
18. Dotrzymuj przyrzeczeń.
19. Udzielaj odpowiedzi na najtrudniejsze pytania.
20. Jeśli coś mu się nie uda, zrozum go, ale nie okazuj litości, zachęć do dalszej pracy.
21. Zachęcaj go do chwalenia się kolejnymi osiągnięciami.
22. Chwal za wszystko, co da się pochwalić.
23. Mów mu często, jak podoba ci się jego praca, doceniaj go.
24. Nigdy nie przerywaj, kiedy on mówi.

25. Pozwól mu kontynuować twoją myśl na jego sposób.
26. Słuchaj uważnie upewniając się, że dobrze rozumiesz.
27. Rozwijaj jego samodzielność.
28. Zachęcaj do krytycznego myślenia.
29. Okazuj mu swoje pozytywne uczucia.
30. Pokaż mu, że jesteś człowiekiem omylnym i popełniającym błędy.
31. Stosuj różne metody nauczania - bądź nieszablony i ekscytujący.
32. Odnos do rzeczywistości to, czego go uczysz - niech praktyka uzupełnia teorię.
33. Kończ lekcję w takim momencie, żeby uczeń miał poczucie niedosytu (jak w dobrym serialu).

JAK MOTYWOWAĆ UCZNIÓW DO NAUKI?

Jak mobilizować i angażować uczniów do nauki?

- Technika 1. Zdania podsumowujące
- Technika 2. Runda bez przymusu
- Technika 3. Wymiana w parach
- Technika 4. Test powtórka
- Technika 5. Głośne myślenie
- Technika 6. Głosowanie
- Technika 7. Szybkie tempo
- Technika 8. Zasada – „tylko raz”

Motywowanie. Jak zwiększać poczucie wartości i zachęcać bez nagród?

- Technika 1. Komunikat: „doceniam to” i „jestem z tobą”
- Technika 2. Uwaga bez pochwały i zwykłe potwierdzenie
- Technika 3. Reakcja na błędy uczniów – zwykłe zaprzeczenie
- Technika 4. Pochwały i nagrody dla wszystkich

Jak podnosić poprzeczkę?

- Technika 1. Nauka jako wyzwanie
- Technika 2. Inspirujące stwierdzenia
- Technika 3. Wysokie oczekiwania
- Technika 4. Wybierz sobie pracę domową
- Technika 5. Dobra lekcja, czyli jaka?

Jak organizować pracę na lekcji?

- Technika 1. Co dzisiaj robimy?
- Technika 2. Zadania na dobry początek
- Technika 3. Co nowego, co dobrego?
- Technika 4. Motywujące pytania
- Technika 5. Podnieś rękę.
- Technika 6. Dobrze że..., ale następnym razem...

Jak uczyć współpracy?

- Technika 1. Zadania w grupach, zmiana grup
- Technika 2. Prezentacja
- Technika 3. Debata
- Technika 4. Kolejność mówców

- Technika 5. Grupa wsparcia
- Technika 6. Wykonujemy zadanie

Jak uczyć samodzielnego myślenia?

- Technika 1. Uporządkuj
- Technika 2. Różnice i podobieństwa
- Technika 3. Streszczenia
- Technika 4. Przewidywania
- Technika 5. Jak można wytłumaczyć?
- Technika 6. Rozwiązywanie problemów

Powtórzenie i ocenianie.

- Technika 1. Razem:
 - sposób 1. Powtarzanie chórem
 - sposób 2. Nauka w parach
 - sposób 3. Powtórka – „moim zdaniem”
 - sposób 4. Przekazywanie pytania i odpowiedzi
 - sposób 5. Ocena koleżeńska
- Technika 2. Test powtórka
- Technika 3. Twórcze sprawozdania
- Technika 4. Najważniejsza jest nauka
- Technika 5. Sposób komunikowania ocen

Bibliografia:

1. Atlas efektywnego uczenia (się)/ Colin Rose, Małgorzata Taraszkiewicz, Warszawa 2010
2. Duch klasy: jak motywować uczniów do nauki? /Marrill Harmin; przekł. Agata Tomaszewska. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej, 200-5.
3. Jak uczyć się efektywnie: metody i motywacja: praktyczny poradnik / Edwin A. Locke; przeł. Romuald Kirwiel. - Poznań: „RK”, 2004.
4. Jak zachęcić dziecko do nauki / Cheri Fuller; [przeł. Agnieszka Gocławska]. - Warszawa: „Vocatio”, cop. 2003.
5. Motywowanie uczniów do nauki / Jere Brophy; przekł. Krzysztof Kruszewski. - Wyd. 2. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 2004.
6. Motywacja - tajemnica szkolnych sukcesów – e-book/ Jarosław Kordziński, [Wydawnictwo Verlag Dashofer Sp. z o.o.](#), Warszawa 2006
7. Uczymy, jak się uczyć/ Robert Fisher, Warszawa 1999
8. Stawanie się refleksyjnym uczniem i nauczycielem / Scott G. Paris, Linda R. Ayres; tł. [z ang.] Maciej Janowski i Magdalena Micińska. - Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1997.
9. Sztuka motywowania / Halina Mejza // Edukacja i Dialog. - 2002, nr 4, s. 19-24.

"Szkół przygotowuje dzieci do życia w świecie, który nie istnieje."

Albert Camus

Krystyna Szyszko
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

Scenariusz lekcji „Co warto wiedzieć o współczesnej Afryce?” - dla gimnazjum

Cele ogólne:

- poszerzenie wiedzy na temat Afryki współczesnej
- kształtowanie postaw zapobiegającym utrwalaniu stereotypów na temat Afryki i jej mieszkańców a zwrócenie uwagi na postawę solidaryzmu społecznego
- poznawanie wielu źródeł informacji

Cele operacyjne:

Uczestnik lekcji:

- wie, że w Afryce nie mieszkają wyłącznie ubodzy ludzie
- zna nazwy organizacji pomagających krajom w Afryce
- posługuje się słowami „Afrykanin” i „Afrykanka” na określenie mieszkańców Afryki
- rozróżnia pojęcia „Afryka Północna” i „Afryka Subsaharyjska”

Co uczeń powinien zapamiętać?

- Większość ludzi na świecie żyje w krajach globalnego Południa
- Ludzie w krajach Południa i krajach Północy są równi pod względem godności i przysługujących im praw

Metody:

- podające: pogadanka,
- praktyczne: ćwiczenia grupowe,
- burza mózgów
- oglądowe

Środki dydaktyczne:

- mapa Afryki, wystawka materiałów bibliotecznych, artykuły z czasopism

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa, zadania dla grup

Przebieg zajęć:

1. Prowadzący zadaje uczniom pytanie, z czym kojarzy się nazwa Afryka? Pokazuje uczniom mapę Afryki i przekazuje ogólne informacje o Afryce. Zwraca uwagę na różnice między poszczególnymi rejonami Afryki, ze szczególnym uwzględnieniem podziału na Afrykę Północną i Afrykę na południe od Sahary (Afrykę Subsaharyjską), Afrykę Zachodnią, Wschodnią).

Wysłuchanie z płyty CD „Pieprz i Wanilia” piosenki w wykonaniu piosenkarki Angelique Kidjo, pochodzącej z Beninu i śpiewającej w języku ojczystym. Pyta uczniów, skąd czerpią wiedzę na temat Afryki, z podaniem konkretnych tytułów w przypadku utworów literackich. Nawiązuje do jednego z utworów literackich, *W pustyni i w puszczy*, i stara się

zwrócić uwagę uczniów na uproszczenia, jakie znalazły się w powieści Henryka Sienkiewicza. Prowadzący tłumaczy uczniom, że zbyt często obraz Afryki jest rezultatem negatywnego postrzegania, uprzedzeń. Nauczyciel pyta uczniów o negatywne skojarzenia na temat Polaków, o jakich słyszeli. W ten sposób dochodzi do wyjaśnienia znaczenia słowa „stereotyp”. odczytanie przez ucznia znaczenia wyrazu z książki „Wieża Babel - Słownika wyrazów obcych nie tylko dla gimnazjalisty” Radosława Pawelca]. Tak jak istnieje wiele niesłusznych stereotypów na temat Afryki i jej mieszkańców, tak też jest wiele stereotypów na temat Polaków i innych narodów. Prowadzący pyta uczniów, skąd mogą brać się takie stereotypy jak „dzika Afryka”.

Rozmowa z uczniami na temat stereotypów:

- Afryka to jeden wielki kraj,
- Wszyscy Afrykańczycy są czarni,
- Dzikie zwierzęta chodzą w Afryce po ulicach,
- Większość obszaru Afryki porasta gęsta dżungla a ludzie mieszkają w wioskach,
- AIDS to przede wszystkim problem Afryki.

Następnie prowadzący podsumowuje ten etap lekcji stwierdzeniem, że tylko pełne i wzajemne poznanie pozwala przeciwdziałać stereotypom.

2. Problemy Afryki.

Nauczyciel przechodzi do problemów na kontynencie afrykańskim i pyta uczniów z czym kojarzy się słowo Afryka? W trakcie burzy mózgów uczniowie odpowiadają:

- ubóstwo
- Głód
- choroby, szczególnie AIDS, wysoka śmiertelność niemowląt
- plagi, klęski ekologiczne (susza)
- zła gospodarka
- wojny (Demokratyczna Republika Konga, Sudan- Darfur),
- anarchia (Somalia)
- konflikty plemienne, etniczne, polityczne (Rwanda: Tutsi przeciw Hutu)
- migracje związane z wojnami i konfliktami plemiennymi

3. W jaki sposób świat pomaga Afryce? Programy pomocowe dla Afryki:

- Live Aid- (piosenka Michaela Jacksona *We are the World*. akcja pomocowa Boba Geldofa, 1985 r. pomoc dla głodującej Etiopii)
- Działania pomocowe UNESCO, UNICEF, Unii Europejskiej, PAH, UNHCR (pokazanie gazetek UNICEF z prośbą o pomoc)
- Misje chrześcijańskie, w tym katolickie, działania Caritas

- Misje pokojowe ONZ
- Organizacja „Lekarze bez Granic”

Nauczyciel pyta czy warto pomagać ludziom?

Warto pomagać:

- dlatego, że wszyscy jesteśmy ludźmi
- dlatego, że i my możemy pomocy potrzebować
- dlatego, że tak naucza nasza religia
- dlatego, że Polska jest państwem w pełni europejskim
- dlatego, że Polacy mają moralny obowiązek odwdziżyć się, za pomoc udzieloną nam w czasie komunizmu i klęsk żywiołowych
- dlatego, że każdy człowiek bez względu na płeć, wiek, wykształcenie może i powinien pomagać
- dlatego, że pomoc to także wsparcie psychiczne
- dlatego, że pomaganie daje satysfakcję i wewnętrzną radość
- dlatego, że oczekiwanie na pomoc często „trzyma ludzi przy życiu”.

Działalność pomocową również w Afryce prowadzi PAH. PAH angażuje do pomocy całe społeczeństwo, daje możliwość uczestnictwa w tych działaniach. Bo propaguje przekonanie, że każdy na miarę swoich środków może pomóc innym. **Daje to przyczynek do budowania kultury tolerancji i odpowiedzialności.**

Sudan Południowy i Darfur a działania Polskiej Akcji Humanitarnej

Sudan jest krajem, gdzie PAH przyczynia się do rozwiązania kryzysu, budując trwałe i wydajne ujęcia wody. W **2006 roku** misja Polskiej Akcji Humanitarnej w Sudanie Południowym realizowała projekty, których celem było zapewnienie lokalnej ludności dostępu do wody i źródeł pożywienia. Dzięki pozytywnemu odzewowi tysięcy Polaków, którzy wsparli Kampanię Wodną, udało się wywiercić **osiem studni**. Zaopatrzyły one w wodę ponad 8000 mieszkańców wiosek okalających miasto Bor.

W **2007 roku**, dzięki środkom przekazanych przez MSZ Polska Pomoc, **wybudowano 20 studni** w obozach wokół miasta El-Geneina i w Darfurze Zachodnim. Studnie dostarczają wodę pitną dla ponad 21 tysięcy ludzi. Prowadzone tam są **warsztaty na temat pokojowego zarządzania dobrem wspólnym i rozwiązywania konfliktów oraz propagowania higieny**.

4. Kilka słów o sytuacji politycznej na kontynencie afrykańskim:
 - Unia Afrykańska, powołana w 2002 r., w miejsce Organizacji Jedności Afrykańskiej
 - Nelson Mandela – były prezydent RPA, jego wcześniejsza działalność na rzecz likwidacji apartheidu i praw człowieka
 - Robert Mugabe – prezydent ZIMBABWE, negatywny wzór polityka Afryki
 - Walka Afrykańczyków o godność na świecie

5. Czym może pochwalić się Afryka?
 - Praczlówek wywodzi się z Afryki
 - Cyfry arabskie rozpowszechnili Arabowie a przejęli je od mieszkańców Indii
 - Bogate złoża bogactw naturalnych – w tym złoto, diamenty, platyna
 - Kawa wywodzi się z Etiopii
 - Ochrona środowiska – zakaz wyrobu i używania cienkich torebek foliowych (Uganda, Kenia)
 - Grupy samopomocowe kobiet w wielu państwach
 - Osiągnięcia sportowców LA, mistrzostwa świata w piłce nożnej w RPA

6. Działania w grupach

- Rozdanie zadań dla grup dotyczących kultury, literatury i filmów oraz sportu Praca uczniów z materiałami bibliotecznymi (książki i czasopisma)
- Praca na komputerach ICIM z wyszukiwaniem odpowiedzi na przygotowane polecenia

7. Podsumowanie. Nauczyciel pyta uczniów czego dowiedzieli się na lekcji, czy zmienili swoje stereotypy myślenia o Afryce.

8. Obejrzenie wystawy fotogramów Polskiej Akcji Humanitarnej na temat życia mieszkańców Afryki oraz wystawki książek i czasopism. (załącznik nr 1 i 2). Nauczyciel zwraca uwagę na literaturę podróżniczą (twórczość pisarzy, opisujących Afrykę:

- Kazimierz Nowak, Wielkopolein, „Rowerem i pieszo po Afryce”, lata 30-te
- Twórczość literacka Ryszarda Kapuścińskiego, zmarłego w 2007 r. pisarza i reportażysty, poety, związana z Afryką: „Heban”, „Cesarz” (o cesarzu Etiopii Haile Selasje).

Podczas oglądania wystaw uczniom towarzyszy utwór Brendy Fassie, piosenkarki z RPA, śpiewającej a afrikaans, odtwarzany z płyty CD.

Jeśli uczniowie mają czas – wysłuchanie odczytanych przez uczniów lub nauczyciela fragmentów refleksji Ryszarda Kapuścińskiego, Olgi Stanisławskiej i wolontariuszki Cecylii Beresińskiej na temat Afryki (Odra 1999, nr 7/8, Polonistyka 2003, nr 10 i nr 2, Pomagamy 2010, nr 4-5).

"Nauka na cudzych błędach ułatwia przełknięcie, lecz odbiera przyjemność gryzienia."

Lidia Jasińska

Iwona Witkowska
nauczyciel bibliotekarz
Gimnazjum nr 5 w Pile

Jestem odpowiedzialnym użytkownikiem Internetu

Scenariusz zajęć w I klasie gimnazjum

Cele ogólne:

- wzrost świadomości na temat bezpiecznego i kulturalnego korzystania z Internetu.

Cele szczegółowe – po zajęciach uczeń:

- zna zagrożenia i ryzykowne zachowania związane z korzystaniem z Internetu,
- zna zasady bezpiecznego korzystania z Sieci,
- zna osoby oraz instytucje, które mogą pomóc w sytuacji zagrożenia,
- jest świadomy konsekwencji prawnych wynikających z łamania prawa w Internecie,
- wie, co to jest Netykieta.

Czas: 45 minut.

Metody:

- pogadanka,
- dyskusja,
- pokaz,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- komputer z łączem internetowym,
- rzutnik multimedialny,
- ekran,
- spoty i film edukacyjny o zagrożeniach w Sieci na stronie <http://www.dzieckowsieci.pl>,
- strona WWW Dyżurnet.pl <http://www.dyzurnet.pl>,
- strona WWW Hepline.org.pl <http://www.hepline.org.pl>,
- karty pracy dla grup,
- ulotka dla każdego ucznia z informacją o możliwości zgłoszenia przestępstwa w Internecie do Dyżurnet.pl i Hepline.org.pl

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie:

1. Powitanie uczniów oraz przedstawienie tematu i celu lekcji.
2. Rozmowa nauczyciela na temat: Czym jest Internet?
Internet jest to system powiązanych elementów. Podstawową jego częścią jest sieć komputerów. Są to komputery indywidualnych użytkowników i serwery, na których znajduje się niezliczona liczba stron internetowych, informacji, plików. Od społeczności internetowej zależy, czy Sieć jest bezpieczna. Tak jak w świecie realnym, tak i wirtualnym, pojawiają się oszuści, złodzieje, ludzie o złych zamiarach, łamiący prawo. Powoduje to istnienie różnych zagrożeń w Sieci.

Główna część zajęć:

1. Rozmowa z uczniami na temat zagrożeń w Internecie. Uczniowie podają przykłady różnych zagrożeń odwołując się do swojej wiedzy i doświadczeń.
2. Nauczyciel porządkuje i uzupełnia zebrane informacje.

Przykładowe odpowiedzi:

Niechciane i niebezpieczne treści:

- spam (reklamy, linki),
- erotyka, pornografia,
- przemoc,
- rasistowskie, ksenofobiczne,
- terroryzm,
- zachęcające do niebezpiecznych praktyk: hazard, używki, zaangażowanie w działalność sekt, anoreksja.

Niebezpieczne kontakty z osobami znanymi tylko z Sieci:

- uwodzenie,
- sekty,
- ruchy neonazistowskie,
- samookaleczenia, samobójstwa.

Internetowe kradzieże i oszustwa:

- piractwo (łamanie praw autorskich i licencji na oprogramowanie),
- włamania do systemów komputerowych, kradzież tożsamości,
- niszczenie, uszkodzanie, usuwanie danych informatycznych,
- oszustwa w bankowości internetowej, portalach aukcyjnych, sklepach internetowych.

Cyberprzemoc (wszelka przemoc z użyciem mediów elektronicznych: komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów, telefonów komórkowych):

- wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów,
- kłótnie internetowe,
- publikowanie i rozsyłanie obraźliwych, ośmieszających lub nieprawdziwych informacji, zdjęć, filmów,
- podszywanie się pod inną osobę,
- obraźliwe komentowanie wpisów na blogu.

Uzależnienie od Internetu (komputera, gier komputerowych):

- agresja związana z brakiem dostępu do Sieci,
- unikanie kontaktów osobistych (zaburzenie więzi z rówieśnikami i rodziną),
- kłopoty szkolne,
- przemęczenie, depresja, nerwica,

- kłopoty ze wzrokiem, kręgosłupem, nadgarstkami.
- 3. Nauczyciel prezentuje uczniom przykłady zagrożeń w Sieci - cyberprzemoc i niebezpieczne kontakty online i wskazuje na krzywdy psychiczne, jakich doznaje ofiara przemocy:
 - spot „Baw się w Sieci – BEZPIECZNIE”,
 - spot „Nigdy nie wiadomo, kto jest po drugiej stronie”,
 - film edukacyjny „Stop cyberprzemocy”.
- 4. Praca w grupach. Uczniowie na kartach pracy zapisują wypracowane przez siebie zasady bezpiecznego zachowania wobec konkretnych zagrożeń z Internetu.
- 5. Liderzy prezentują efekty pracy grup.

Przykładowe odpowiedzi:

Grupa I

Niechciane i niebezpieczne treści:

- zastosowanie programów filtrujących chroniących komputer przed niepożądanymi treściami,
- opieka osoby dorosłej,
- zastosowanie programów antywirusowych (poprzez spam można otrzymać wirusy),
- wyłączenie komputera,
- skontaktowanie się z administratorem serwisu,
- skontaktowanie się z odpowiednimi organizacjami.

Grupa II

Niebezpieczne kontakty z osobami znanymi tylko z Sieci:

- stosowanie zasady ograniczonego zaufania w kontaktach z osobami znanymi z Sieci „Nigdy nie wiadomo, kto jest po drugiej stronie”;
- szczególna rozważa wobec:
 - podawania danych personalnych,
 - informacji o życiu osobistym,
 - upublicznianiu swojego wizerunku;
- zachowanie bezpieczeństwa w trakcie spotkania w świecie realnym.

Grupa III

Internetowe kradzieże i oszustwa:

- zastosowanie i aktualizacja programów chroniących komputer przed złośliwym oprogramowaniem (keylogger, trojan, robak, spyware, wirus),
- nie otwieranie plików niewiadomego pochodzenia,
- korzystanie z zaufanych stron,
- szczególna ochrona danych osobowych,
- stosowanie zasady ograniczonego zaufania podczas transakcji finansowych,
- archiwizacja swoich materiałów.

Grupa IV

Cyberprzemoc:

- nie odpowiadanie na zaczepki,

- wyłączenie komputera,
- porozmawianie z kimś dorosłym (rodzice, pedagog szkolny, opiekun pracowni komputerowej, wychowawca),
- skontaktowanie się z administratorem serwisu,
- powiadomienie policji,
- skontaktowanie się z odpowiednimi organizacjami,
- „telefon zaufania”.

Grupa V

Uzależnienie od Internetu (komputera, gier komputerowych):

- ustalenie zasad korzystania z Internetu:
 - kiedy?
 - jak długo?
 - zachowanie proporcji pomiędzy czasem spędzonym przed komputerem, a innymi formami spędzania wolnego czasu.

- 6. Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów informując o działalności zespołów Dyżurnet.pl oraz Helpline.org.pl

- prezentacja stron internetowych tych instytucji,
- każdy uczeń otrzymuje ulotkę z informacją o możliwości zgłoszenia przestępstwa w Internecie do Dyżurnet.pl i Helpline.org.pl.

- 7. Rozmowa z uczniami na temat konsekwencji prawnych łamania prawa w Sieci:

- anonimowość w Sieci jest tylko pozorna,
- uświadomienie młodzieży faktu, że w wirtualnym świecie obowiązują takie same zasady zachowania, jak w świecie realnym. Nie można kraść, oszukiwać, niszczyć cudzej własności, stosować przemocy, ponieważ wiąże się to z łamaniem prawa. (Kodeks karny, Kodeks cywilny, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych – Art. 116).

- 8. Rozmowa z uczniami o internetowych zasadach dobrego wychowania – Netykiecie.

Podsumowanie

1. Zalety Internetu znacznie przeważają nad jego wadami.
2. Z Internetu należy korzystać świadomie, odpowiedzialnie i bezpiecznie.
3. Każdy użytkownik Internetu ma wpływ na jego funkcje i wygląd.

Ewaluacja zajęć

Na stoliku leżą karteczki z narysowanymi symbolami: buźki – wesołe (zajęcia były ciekawe), smutne (zajęcia nie zainteresowały mnie), zamyślny (zajęcia były takie sobie). Każdy uczeń wybiera jedną karteczkę i wkłada do pudełka wyrażając w ten sposób swoją opinię o przeprowadzonych zajęciach.

Bibliografia:

1. Bezpieczeństwo dzieci w Internecie: scenariusze zajęć. Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje, 2005
2. J@k w necie? Bezpiecznie!!! Warsztaty dla klas gimnazjalnych. 2009. [online]. [dostęp 5 stycznia 2011]. Dostępny w Word Wide Web: <http://www.dyzurnet.pl>
3. Kurs „Dziecko w Sieci” 1_2. [online]. [dostęp 5 stycznia 2011]. Dostępny w Word Wide Web: <http://www.dzieckowsieci.pl>

Załącznik 1

Karty pracy dla grup**Grupa I**

Wypisz zasady bezpiecznego zachowania wobec niechcianych i niebezpiecznych treści pojawiających się w Internecie.

Grupa II

Wypisz zasady bezpiecznego zachowania wobec kontaktów z osobami znanymi tylko z Sieci.

Grupa III

Wypisz zasady bezpiecznego zachowania wobec zagrożeń związanych z internetowymi kradzieżami i oszustwami.

Grupa IV

Wypisz zasady bezpiecznego zachowania wobec cyberprzemocy.

Grupa V

Wypisz zasady bezpiecznego zachowania, aby nie dopuścić do uzależnienia od Internetu (komputera, gier komputerowych).

Załącznik 2

Ulotka dla ucznia z informacją o możliwości zgłoszenia przestępstwa w Internecie

**NATRAFIŁŚ W INTERNECIE NA NIELEGALNE TREŚCI?
CZUJESZ SIĘ ZAGROŻONY W INTERNECIE?**

Nie wahaj się, zgłoś przestępstwo!

- za pomocą formularza internetowego: www.dyzurnet.pl
- pocztą elektroniczną pod adres: dyzurnet@hotline.org.pl
- telefonicznie: 801-615-005 (koszt połączenia lokalnego)

- za pomocą rozmowy online
- pocztą elektroniczną pod adres: helpline@helpline.org.pl
- telefonicznie: 800-100-100 (połączenie bezpłatne)

Każdy ze sposobów przekazywania informacji zapewnia poufność!

Iwona Wolejko

nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Biblioteka Pedagogiczna w Pile – Gromadzenie i Opracowanie Zbiorów

Co warto wiedzieć o Marii Skłodowskiej – Curie?

Konspekt lekcji bibliotecznej dla klasy IV szkoły podstawowej.

Czas trwania: 45 min.

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z biografią Marii Skłodowskiej – Curie
- ukazanie znaczenia odkryć Marii Skłodowskiej – Curie dla ludzkości
- posługiwanie się różnymi źródłami informacji

Cele szczegółowe:

1. Po zajęciach uczeń zdobywa wiedzę na temat:
 - Marii Skłodowskiej – Curie i jej osiągnięć naukowych
2. Uczeń zrozumiał pojęcia:
 - Sorbona
 - noblista
 - pierwiastek
 - promieniotwórczość
3. Uczeń po zajęciach powinien:
 - doskonalić umiejętność wyszukiwania potrzebnych informacji w książkach
 - nauczyć się współpracy w zespole

Metoda:

- słowna – pogadanka
- praktyczna – praca w grupach
- pokazowa – plansze, książki

Środki dydaktyczne:

- laptop,
- rzutnik multimedialny,
- portret,
- wydawnictwa encyklopedyczne, popularnonaukowe, informatory

Przebieg lekcji:**Wprowadzenie**

1. Powitanie uczniów
2. Podanie tematu lekcji
3. Ekspozycja portretu Marii Skłodowskiej – Curie

Główna część zajęć

1. Nauczyciel zapoznaje klasę z ważnymi wydarzeniami z życia Marii Skłodowskiej – Curie oraz jej osiągnięciami

- naukowymi
- Wyświetlenie prezentacji w programie PowerPoint na temat Marii Skłodowskiej wraz z pokazem fotografii dokumentujących jej życie i działalność naukową
 - dom przy ul. Freta w Warszawie, gdzie urodziła się noblista
 - małżonkowie: Piotr i Maria Curie
 - Maria z córkami – Ireną i Ewą
 - dypłom Nagrody Nobla dla Marii i Piotra Curie (1903 r.)
 - dypłom Nagrody Nobla dla Marii Skłodowskiej – Curie (1911 r.)
 - Maria z córką Ireną w gabinecie radiologicznym podczas I wojny światowej
 - Instytut Radowy w Warszawie założony przez Marię Skłodowską – Curie
 - grób Marii i Piotra Curie w Sceaux pod Paryżem
 - Panteon w Paryżu – aktualne miejsce spoczynku Marii i Piotra Curie

Część końcowa

- Uczniowie w zespołach wykonują polecane zadania (zał. nr 1), korzystając z przygotowanych wcześniej wydawnictw
- Wybrany uczeń odczytuje głośno odpowiedzi. Nauczyciel wysłuchuje odpowiedzi, jeżeli trzeba poprawia i uzupełnia podany materiał
- Ewaluacja lekcji: instrukcja dla uczniów: spróbuj określić jak oceniasz dzisiejsze zajęcia. Będą w tym pomocne rozpoczęte zdania (zał. nr 2). Dokończ je na kartce i wychodząc pozostaw w pudełeczku na biurku.

Załącznik nr 1

Odpowiadając na pytania, podkreśl prawidłową odpowiedź:

Grupa I

- Pełna data urodzin Marii Skłodowskiej – Curie to:
 - 11.07.1876 r.
 - 11.08.1876 r.
 - 07.11. 1867 r.
- Podaj imiona córek państwa Curie :
 - Bronisława i Ewa
 - Ewa i Irena
 - Zofia i Bronisława

Grupa II

- Maria studiowała w Paryżu:
 - fizykę i matematykę
 - chemię i matematykę
 - fizykę
- Maria prowadziła wykłady na Sorbonie:
 - z fizyki
 - z chemii i matematyki

Grupa III

- Nagrody Nobla uzyskała Maria Skłodowska – Curie w latach:

- 1903 i 1910
 - 1903 i 1911
 - 1910 i 1911
- Państwo Curie odkryli pierwiastki chemiczne:
 - rad i uran
 - rad i polon
 - polon i tor

Grupa IV

- Odkryty rad był stosowany
 - w przemyśle
 - w rolnictwie
 - w medycynie
- W czasie wojny światowej Maria zajmowała się organizacją:
 - transportu rannych
 - polowych stacji rentgenowskich
 - polowych szpitali

Grupa V

- Z inicjatywy noblistki powstał w 1932 roku:
 - Instytut Radowy w Paryżu
 - Pracownia Radiologiczna w Krakowie
 - Instytut Radowy w Warszawie
- Maria dwukrotnie wyjechała do Stanów Zjednoczonych:
 - aby zdobyć pieniądze na zakup radu
 - aby wygłosić cykl wykładów z fizyki
 - aby zakupić urządzenia do laboratorium

Grupa VI

- Śmierć Marii Skłodowskiej Curie była spowodowana:
 - wypadkiem samochodowym
 - szkodliwym promieniowaniem pierwiastków, które badała w laboratorium
 - zapaleniem opon mózgowych
- Ostatnie miejsce spoczynku noblistki to:
 - Cmentarz Powązkowski w Warszawie
 - Grób rodziny Curie pod Paryżem
 - Panteon w Paryżu

Prawidłowe odpowiedzi:

- Grupa I : 1c, 2b
 Grupa II: 1a, 2a
 Grupa III: 1b, 2b
 Grupa IV: 1c, 2a
 Grupa V: 1c, 2a
 Grupa VI: 1b, 2c

Załącznik nr 2 – ewaluacja

Temat dzisiejszych zajęć uważam za.....
 Najbardziej podobało mi się
 Najmniej zadowolony jestem z tego.....

Bibliografia:

- Bobińska Helena: Maria Skłodowska – Curie. Wyd.8. Warszawa: Czytelnik, 1967
- Curie Ewa: Maria Curie. Wyd. 15. Warszawa: PWN, 1979
- Czyszowska Katarzyna: Maria Skłodowska – Curie – życie i dorobek naukowy. *Chemia w Szkole* 2011, nr 1, s. 30 – 33

4. Encyklopedia dla wszystkich . Chemia. Pod red. M. Wiśniewskiej. Warszawa: WNT, 2001
5. Gawin Magdalena: Życie jako pasja. *Wiedza i Życie* 2011, nr 5, s. 42 – 49
6. Giroud Francoise: Maria Skłodowska – Curie. Warszawa: PIW, 1987
7. Kontkiewicz Anna: Warszawskie adresy Madame Curie. *Biblioteka* 2011, nr 2, s. 12 – 13
8. Maria Skłodowska – Curie 1867 – 1934. Warszawa: Bellona, 2010
9. Steele Philip: Maria Skłodowska – Curie. Warszawa: Wydaw. MWK, 2010
10. Wołczek Olgierd: Maria Skłodowska – Curie. Wyd.2. Warszawa: Wydaw. Interpress, 1985
11. Wygrajmy razem. Pod red. Barbary Charczuk. Kraków: Wydaw. Rubikon, 2009

Z warsztatu nauczyciela bibliotekarza

Alicja Biela

Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Pile

Informacja o projekcie historycznym „Michniów - mauzoleum walki i męczeństwa wsi polskich”

„Michniów –Mauzoleum Walki i Męczeństwa Wsi Polskich” – 2011 to kolejny mój projekt, tym razem historyczny , któremu towarzyszyła duża wystawa w czytelni CDN- PBP na przełomie maj - czerwiec - lipiec 2011 r. oraz lekcje dla uczniów różnych szkół.

Oddaję w ręce czytelników obszerną, ilustrowaną zdjęciami pracę (320 str.) pod tym samym tytułem znajdującą się w czytelni Biblioteki Pedagogicznej.

Wieś – MICHNIÓW jest symbolem wszystkich spacyfikowanych wsi polskich. Jest to żywa historia II wojny światowej i okupowanych wsi. Rozciąga się na skraju Puszczy Świętokrzyskiej, przy drodze biegnącej z Suchedniowa do Bodzentyna na stronę Kielc. **Znajduje się w niej mogiła zamordowanych i żywcem spalonych przez hitlerowców 12 i 13 lipca 1943 roku 203 michniowian, pomnik tych ofiar, kaplica, pieta michniowska przedstawiająca matkę z zabitym synem - żołnierzem, Dom Pamięci, Droga pamięci z krzyżami ze spacyfikowanych 817 wsi polskich.**

Jest nawet „drzewko pokoju” posadzone przez Niemców w celach pojednania polsko - niemieckiego.

Powstała Fundacja - POMNIK - MAUZOLEUM, zajmująca się sytuacją wsi polskich, w których miały miejsce akcje pacyfikacyjne, współpracuje z niemieckim Muzeum Seelow. Michniów zyskał międzynarodowe uznanie dla swych działań na rzecz pokoju. Organizowane są różne wystawy, zapraszani są goście. Miejsce to odwiedza mnóstwo wycieczek, szczególnie młodzieży. **W regionie pilskim wieś - Michniów jest mało znana, więc uznałam za zasadne napisać o tym w oparciu o dostępne materiały książkowe oraz artykuły z czasopism, a przede wszystkim świadectwa i doświadczenie michniowian, moich rodziców oraz ludzi, którzy przeżyli to piekło.** Świadectwa tych ludzi są bardzo drastyczne, podobnie jak niektóre zdjęcia zamieszczone w pracy, ale faktów historii nie da się zmienić, pozostaną takie, jakimi były i w takiej formie je przedstawiłam. **Zadaniem projektu jest upamiętnianie faktów i zdarzeń, a przede wszystkim osób pochodzących z mojej rodzinnej wioski, gdzie spędziłam wiele lat swojego dzieciństwa i młodości, a które w okresie II wojny światowej odegrały znaczącą rolę.** Pracę podzieliłam na rozdziały poczynając od położenia geograficznego wsi, jej historii, życia michniowian przed wojną, w czasie okupacji, po wojnie. **Przedstawiłam szczegółowo dwa dni pacyfikacji wsi Michniów oraz losy jej mieszkańców po wojnie. Krótko zobrazowałam również wieś polską i kielecką w czasie II wojny światowej. Wiele miejsca w pracy poświęciłam pamięci zamordowanym i żywcem spalonym michniowianom w rozdziale: „Pamięć o męczennikach michniowskich” i „Rocznice pacyfikacji”.** Każdego roku bardzo uroczyste obchodzone są rocznice pacyfikacji, wsi na których gromadzi się zarówno społeczność Michniowa, jak i liczne delegacje i goście - władze województwa, kombatanci, samorządowcy.

Korzystałam z dostępnych źródeł historycznych oraz zdjęć rodzinnych, wiele z nich wykonywałam osobiście.

Pracę kończę opisem nowego, obszernego **multimedialnego Mauzoleum**, które jest w trakcie budowy od 2010 r. a będzie ukończone w 2013 roku na 70. rocznicę pacyfikacji wsi. Za projekt budowy, koncepcję architektoniczno-rzeźbiarską multimedialnego Mauzoleum autor i jego pracownia Nizio Design International otrzymał prestiżową międzynarodową nagrodę w Londynie w konkursie International Property Awards. **Projekt multimedialnego Mauzoleum to nawiązanie do chaty wiejskiej, która symbolizuje społeczność chłopską niszczoną przez kolejne lata wojny, aż do próby jej całkowitego unicestwienia.** Monument będzie przypominał płonące wsie i chaty. Krzyże natomiast upamiętniają wsie spacyfikowane, a ich ilość ukaże ogrom zbrodni popełnionych na wsi polskiej.

Myślę, że na pewno warto zapoznać pilan, zainteresowanych historią, a szczególnie młodzież pilską z historią polskiej wsi w czasie II wojny światowej, której symbolem jest wieś – MICHNIÓW, z życiem ludzi, umęczonych, żywcem palonych , tym bardziej, że zamieszczone są w pracy żywe świadectwa świadków, którzy tę tragedię przeżyli.

Iwona Bukowska
nauczyciel-bibliotekarz
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Biblioteka Pedagogiczna – Informacja Pedagogiczno-bibliograficzna

Biblioterapia jako forma pomocy psychologiczno- -pedagogicznej. Przykładowy scenariusz zajęć.

Zajęcia biblioterapeutyczne lub z elementami biblioterapii, to jedna z form wsparcia psychologicznego w odniesieniu do uczniów zdrowych w sensie fizycznym, ale posiadających pewne problemy natury psychicznej. Dzieci często nie radzą sobie z emocjami – z ich rozpoznawaniem i zrozumieniem. Konsekwencją braku tych umiejętności jest zaburzone zachowanie: agresja, lęki, niska samoocena, strach przed ośmieszeniem, nieśmiałość itp.

Poniższy scenariusz opracowałam z myślą o dzieciach nieśmiałych, dla których zaistnienie w nowym otoczeniu, wystąpienie w klasie lub zabawa z rówieśnikami jest barierą, w ich wyobrażeniu, nie do pokonania. Czują się w związku z tym po prostu samotne a nawet odrzucone.

Zajęcia, w oparciu o mój scenariusz, mogą być przeprowadzone zarówno podczas godziny wychowawczej, jak również podczas innych spotkań z dziećmi, m.in. w bibliotece szkolnej.

- duże arkusze papieru
- Pisaki

Bibliografia:

Meyer-Glitz Erika: Jakub pogromca strachu: terapeutyczne opowiadania dla dzieci przeżywających lęki. Kielce: Wydaw „Jedność”, 2001. ISBN 83-7224-324-7. S. 22 – 28: Kucyk Kartofel

Przebieg zajęć:

Zabawy wprowadzające:

1. Złap moje imię

Wszystkie dzieci przedstawiają się swoimi imionami. Jedna z osób dostaje piłkę, rzuca ją do kogoś. Osoba, która łapie, ma powiedzieć imię osoby, która rzuciła i rzuca do następnej, ta łapie i mówi imię tej, która do niej rzuciła itd. Zabawa trwa, dopóki wszyscy nie nauczą się imion wszystkich.

2. Zawarcie kontraktu z grupą

- dobrowolnie uczestniczymy w zajęciach
- zasady demokratyczne – jeden mówi, inni słuchają
- nie oceniamy i nie krytykujemy kolegów
- mówimy tyle, ile chcemy i możemy powiedzieć
- dobrze się bawimy

Kontrakt zostaje spisany na dużym arkuszu. Dzieci akceptują kontrakt poprzez złożenie podpisu – podpisują się imieniem. Zostaje on powieszony w widocznym miejscu i w razie potrzeby odwołujemy się do niego.

3. „Łowca autografów” (Wizytówka)

Wydieramy z papieru (kartka A4) złożonego na połowę postać człowieka. Dzieci chodzą po sali i zbierają autografy

- na tułowi wpisujemy taką formę naszego imienia, jaką chcemy, aby się do nas zwracano
 - na głowie wpisują się Ci, którzy mają podobne włosy do naszych
 - na rękach, osoby mało nam znane
 - na nogach, ci którzy mają takie rodzeństwo jak my
- Takiego „ludzika” można przykleić do ubrania i traktować jako wizytówkę.

Część zasadnicza

1. Burza mózgów – Kiedy i czego się boimy?
2. Pogadanka
 - Co czujemy, kiedy się boimy?

Scenariusz zajęć biblioterapeutycznych

Temat : Jak ze strachu uczynić siłę? – nieśmiałość

Cele:

- integracja i poznanie grupy
- zrozumienie, czym jest strach, nieśmiałość
- poznanie sposobów radzenia sobie z nieśmiałością

Uczestnicy:

Grupa 12 – 14 – osobowa, dzieci w wieku 8 – 11 lat

Czas trwania – 60 minut

Metody i techniki:

- głośne czytanie
- burza mózgów
- dyskusja
- techniki plastyczne
- rozmowa kierowana

Środki:

- tekst opowiadania
- karteczki – słoneczko, słoneczko za chmurką, chmurki.

Materiały:

- kredki
- kartki rysunkowe

- Co się wtedy z nami dzieje?
- Co to znaczy być nieśmiałym?
- 3. Posłuchajcie opowiadania o Agnieszce – odczytanie pierwszego fragmentu opowiadania „Kucyk Kartofel” – załącznik nr 1
- 4. Pytania do tekstu :
 - Czego bała się Agnieszka?
 - Kto jej imponował?
 - Na jaki temat dzieci w klasie Agnieszki miały napisać wypracowanie?
 - Czy inne dzieci z klasy też miały „swoje strachy”?
 - Czego o Joasi dowiedziała się Agnieszka i pozostałe dzieci?
 - O czym napisała Agnieszka?
- 5. Jak myślicie, co było dalej? Czy Agnieszka przestała się bać? – rozmowa kierowana.
- 6. Posłuchajcie, co wydarzyło się naprawdę – odczytanie końcowego fragmentu opowiadania „Kucyk Kartofel”. – załącznik nr 2
- 7. Moja przygoda z lękiem – dzieci „wymalowują” swoje przeżycia związane z pokonaniem lęku, nieśmiałości.
- 8. Dzieci siedząc w kręgu prezentują swoje prace i opowiadają, jak udało im się pokonać lęki, nieśmiałość.
- 9. Czy teraz jeszcze boicie się sytuacji z waszego obrazka? – Opowiedzcie o tym.

Rundka na zakończenie:

Dokończcie zdanie – „Kiedy się czegoś boję to...”

Ewaluacja:

Dzieci wybierają karteczki - słoneczko, słoneczko za chmurką lub chmurki.

Załącznik nr 1

Kucyk Kartofel

Agnieszka nie chodziła jeszcze zbyt długo do nowej trzeciej klasy, być może od pół roku. Dzień w dzień siedziała spokojnie na swoim miejscu i jeszcze nigdy nie powiedziała na lekcji ani słowa. Z całą pewnością nie jeden raz mogłaby prawidłowo odpowiedzieć na zadane pytanie, ale nie miała odwagi. Agnieszka za bardzo się bała, że zacznie się jąkać, albo że się zaczerwieni. A wtedy inni wyśmialiby ją. Nie do pomyślenia.

Ponieważ sama nic nie mówiła - a na szczęście nikt jej do tego nie zmuszał - miała dużo czasu, by obserwować pozostałe dzieci. W szczególności przyglądała się Joasi. Ona była zawsze taka radosna i pewna siebie! Wszyscy ją lubili, a nauczyciele uśmiechali się przyjaźnie i kiwali zachęcająco głową, gdy udzielała odpowiedzi na zadane przez nich pytania. Nikomu nie przeszkadzało to, że podczas mówienia lekko sepleniała. Ach, Agnieszka tak bardzo chciała być taka jak Joasia! I tak bardzo chciała mieć taką przyjaciółkę!

Pewnego dnia nauczycielka powiedziała: „Dzisiaj napisze-

my wypracowanie na temat: JAK PEWNEGO RAZU POKONAŁEM MÓJ STRACH”.

Agnieszka obracała długopis w dłoni i rozglądała się na wszystkie strony, zastanawiając się długo. A wtedy zobaczyła ku swojemu zdumieniu, że wszyscy pochyleni byli nad swoimi zeszytami i z zapalem pisali. Czyżby oni wszyscy już kiedyś czegoś się bali? Nawet Joasia?! Agnieszka była oszołomiona. A więc ona nie była jedyną osobą, która знаła to uczucie! I nagle długopis jakby sam zaczął wędrować po kartce, a dziewczynka zapomniała o całym świecie, aż nagle dzwonek na przerwę przebudził ją z tego skupienia.

Po lekcji słyszała, jak reszta klasy rozmawiała na temat wypracowania: „Monika, co napisałaś?”

- Och, że wcześniej bałam się wody. A wtedy mój tata obiecał, że kupi mi mały ponton, jeśli będę z nim ćwiczyła nurkowanie w wannie i w brodziku z ciepłą wodą dla dzieci. I to pomogło.
- A dostałaś ten ponton?
- Jasne, tylko że już się zepsuł”. „A ty?
- Ja czasem panicznie boję się klasówek z matematyki. Mój dziadek zdradził mi kiedyś pewien trik: trzeba mówić sobie samemu: uda mi się, uda mi się, głęboko oddychać i zacząć od najłatwiejszego zadania. Już nie jeden raz z tego skorzystałem.

–Kamil, a ty czego się bałaś? - Ach, wcześniej nie miałem odwagi nocować gdzieś indziej niż u siebie w domu. A wtedy musiałem pojechać na tę głupią wycieczkę z przedszkolem. Wtedy moja latarka, mój scyzoryk i zdjęcie, które wziąłem ze sobą z domu, bardzo mi pomogły. I to, że w każdej chwili mogłem zadzwonić do rodziców.

Nie do wiary, nawet ten zuchwały Kamil już się kiedyś bał! Agnieszka nie mogła wyjść ze zdziwienia.

Następnego dnia rozmawiali na lekcji na temat strachu: że każdy człowiek go zna i że istnieje wiele rodzajów lęków, nawet u dorosłych. Strach przed zwierzętami, przed chorobą i śmiercią, przed tym, że zostaniemy opuszczeni, strach przed ciemnością, przed wodą, strach, że się ośmieszymy, że nie jesteśmy kochani, że inni będą uważali nas za grubych, głupich itd. Jednak dzieci nauczyły się również, że istnieje wiele możliwości przezwyciężenia strachu i poradzenia sobie z nim.

W pewnej chwili nauczycielka powiedziała: „Chciałabym, aby dwie osoby przeczytały nam na głos swoje wypracowania, ponieważ są one szczególnie ciekawe. Najpierw Joasia”.

I Joasia zaczęła czytać:

„Wcześniej miałam wadę wymowy. Nikt oprócz mojej mamy nie potrafił mnie zrozumieć. Kiedy poszłam do przedszkola, wszyscy uważali, że jestem głupia. Nie rozumiałam, dlaczego się śmiali, kiedy coś mówiłam, ponieważ byłam wtedy jeszcze mała. Ale powoli zaczynałam zauważać, że coś było ze mną nie w porządku. Zaczęłam bać się mówić. Chodziłam na specjalne zajęcia i musiałam każdego dnia ćwiczyć z orzechem laskowym pod językiem takie zabawne powiedzenia jak: Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koralowego. Kiedy zajęcia te się skończyły, mój terapeuta dał mi na koniec pewną radę: „Może się jeszcze od czasu do czasu zdarzyć, że ktoś się roześmieje, gdy będziesz mówić”, powiedział, ponieważ czasem jeszcze brzmi to trochę komicznie. Jeśli się to zdarzy, po prostu zacznij śmiać się razem z nim! A wtedy będziecie mogli wspólnie śmiać się z twojego

nieposłusznego języka, który znowu zrobił ci psikusa'. Wypróbowałam to i wreszcie pokonałam mój strach przed ośmieszeniem się”.

Agnieszka była pod wrażeniem. Patrzyła teraz na Joasię innymi oczami i czuła się jej tak bliska, ponieważ wiedziała teraz o niej coś bardzo ważnego. A ta wskazówka: kiedy ktoś się z Ciebie śmieje, po prostu się do niego przyłącz... śmieć się sam z siebie ...!

Dotarł do niej teraz głos nauczycielki. Najpierw dziewczynka myślała, że się przesłyszała: „A teraz chcielibyśmy usłyszeć wypracowanie Agnieszki”.

Wszyscy spojrzeli w jej stronę. Agnieszce zaschło w ustach. Musiała kilka razy przełknąć ślinę. Ale potem pomyślała o Joasi oraz o tym, że wszyscy inni też się już kiedyś bali. To jej pomogło i zaczęła czytać. Najpierw jej głos brzmiał jeszcze trochę niepewnie i drżał, ale potem Agnieszka nabrała odwagi i mogła czytać głośno

i wyrażnie:

„Kiedy byłam bardzo mała, moi rodzice rozstali się. Moja mama wyprowadziła się razem ze mną do babci, która mieszkała na wsi. Nie było tam żadnych dzieci, a więc bawiłam się ze zwierzętami. Mieliliśmy dużo kotów z małymi kociętami i kury. Wszystkie z nich miały imiona: jedna nazywała się Dzika Jola, była czarna i lubiła znikać z podwórka, inna nazywała się Milusia, ponieważ była oswojona bardziej niż inne. Pozwalała się nawet głaskać. A na koguta mówiliśmy Krzykacz. Odwiedzałam również krowy w oborze. Lubiłam tam przebywać, ponieważ było tam tak przytulnie ciepło i brzmiało to tak przyjemnie, gdy krowy przeżuwały trawę. Ale najlepszymi przyjaciółmi były konie. Spośród nich najbardziej kochałam mojego kucyka. Dla zabawy nazywałyśmy go Kartofel, ponieważ był brązowy i okrągły. Widziałam, jak przyszedł on na świat. Babcia podarowała mi go na moje piąte urodziny i na nim nauczyłam się jeździć konno. Było to bardzo łatwe i sprawiało mnóstwo przyjemności. Kucyk i ja byliśmy najlepszymi przyjaciółmi. Rozpoznawał mnie już z daleka i biegł w moim kierunku, a potem obwachiwał moją rękę, aby zobaczyć, czy mu coś przyniosłam. Teraz chcę opowiedzieć wreszcie o moim strachu. Bałam się bowiem obcych ludzi i nie chciałam rozmawiać ani z dziećmi, ani z dorosłymi. Po prostu nie byłam przyzwyczajona do obcych. Kiedy ktoś przyszedł do nas z wizytą, zawsze chowałam się w najciemniejszym kącie. Nie lubiłam również rozmawiać przez telefon, ani chodzić na zakupy.

Tylko jeden raz zupełnie zapominałam o moim strachu. Dorosli byli wtedy w mieście. Ja bawiłam się z kotami w słońcu. Nagle usłyszałam przeraźliwy krzyk dobiegający od strony łąki — jak ryk konia, ale tak straszny, że dostałam gęsiej skórki. Biegłam tak szybko, ile tylko miałam sił w nogach. Leżał tam mój ukochany kucyk i krzyczał. Musiał być bardzo chory.

Co mogłam zrobić? Zadzwoić po weterynarza! Ale przecież nie potrafiłam jeszcze czytać i nie mogłam sprawdzić jego numeru w książce telefonicznej. Pobiegałam do domu tak szybko, jakbym miała skrzy-

dła przy stopach, chwyciłam za słuchawkę i wybrałam numer policji, bo tylko taki znałam. O moim strachu zupełnie zapominałam. Wybrałam 997.

- Posterunek policji, słucham - zgłosił się jakiś głos na drugim końcu.
- Kartofel leży na łące, on potrzebuje pomocy - powiedziałam ostatnim tchem do słuchawki.
- Bzdury - zamruczała ta osoba i przerwała połączenie. Z pewnością myślała, że to jakiś dowcip” (Wszyscy w klasie roześmiali się, a Agnieszka śmiała się razem z nimi.)

„Ja jednak wcale nie miałam ochoty na żarty - czytała dalej Agnieszka - zauważyłam nawet, że się bardzo zdenerwowałam, chodziło przecież o życie mojego ukochanego kucyka. Ze złości zapominałam o tym, że jestem nieśmiała. Głęboko odetchnęłam i powiedziałam głośno do siebie: „Musisz jasno myśleć, Agnieszka!” Wybrałam jeszcze raz numer 997. Tym razem policjant domyślił się, że było to coś poważnego. Powiedziałam głośno i wyrażnie: „Dzień dobry, jestem Agnieszka z domu przy ulicy Kasztanowej. Mój kucyk leży na łące i głośno ryczy. Chyba jest bardzo chory. Proszę przysłać do niego lekarza!

- Ach tak, to ten kucyk nazywa się chyba Kartofel, prawda? Natychmiast to załatwię.

Weterynarz przyjechał bardzo szybko i musiał zabrać mojego kucyka, aby zrobić mu operację. Dzięki temu został uratowany. I to była właśnie opowieść o tym, jak przezwyciężyłam mój strach”

Wiesława Leszko

nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Biblioteka Pedagogiczna – Informacja

Pedagogiczno-bibliograficzna

Maturzyści w bibliotece.

Nowa matura, wprowadzona kilka lat temu, stała się wyzwaniem nie tylko dla nauczycieli bibliotekarzy bibliotek szkolnych, ale również dla Biblioteki Pedagogicznej. Wprowadzenie formy ustnej matury z języka polskiego ma przygotować uczniów do samodzielnego wyszukiwania informacji, doboru odpowiednich źródeł informacji i sporządzania bibliografii załącznikowej do prezentacji maturalnej.

Miejsce tych poszukiwań powinna być biblioteka szkolna, która nie zawsze dysponuje odpowiednim warsztatem informacyjno-bibliograficznym. Tego problemu nie ma Biblioteka Pedagogiczna, która jest dobrze przygotowana, aby prowadzić zajęcia z klasami maturalnymi, bądź pomagać indywidualnie uczniom pod względem merytorycznym. Biblioteka Pedagogiczna posiada zaplecze informacyjne, medialne oraz lokalowe co w efekcie może dać praktyczne wskazówki uczniom w przygotowaniu prezentacji maturalnej.

Biblioteka Pedagogiczna dysponuje księgozbiorem

z zakresu literatury polskiej i obcej, podmiotowej i przedmiotowej, licznymi wydawnictwami bibliograficznymi zgromadzonymi na przestrzeni lat. Z myślą o maturzystach jest on uzupełniany o specjalistyczne pozycje wydawnicze takie jak: słowniki motywów literackich (najbardziej poszukiwane), leksykony, opracowania lektur. Niezastąpionym źródłem informacji dla maturzystów jest kartoteka zagadnieniowa – literacka (prowadzona od wielu lat), zawierająca karty z opisem bibliograficznym artykułów z czasopism oraz wybranych książek z dziedziny językoznawstwa, literatury oraz twórczości pisarzy polskich i obcych. Zgodnie z oczekiwaniem i potrzebami maturzystów, wprowadzono do kartoteki hasło: „Motyw w literaturze”. Nauczyciel bibliotekarz - pracownik Działu Informacji, nie ograniczam się tylko do udostępniania własnych źródeł, ale rozszerza informacje o zasoby internetowe, wykorzystując bazy Biblioteki Narodowej, Polskiej Bibliografii Literackiej, oraz przydatne strony www.

Duży wybór źródeł i dobrze zorganizowany warsztat informacyjno-bibliograficzny spowodował, iż corocznie wzrasta liczba odwiedzin maturzystów. Najwięcej odwiedzin odnotujemy w miesiącach styczeń-marzec.

Prezentacja maturalna wymaga nie tylko wyszukania i odpowiedniego doboru literatury do opracowania tematu, ale i umiejętności sporządzenia bibliografii załącznikowej. Prowadzone są zajęcia na wyżej zadany temat z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej.

Zajęcia obejmowały:

- przedstawienie tematu oraz celu zajęć jako nabycie umiejętności samodzielnego wyszukiwania na temat oraz przygotowanie do sporządzenia bibliografii załącznikowej,
- krótkie omówienie podziału źródeł, wydawnictw informacyjnych (pokazanie różnych bibliografii) oraz z jakich źródeł i w jaki sposób można z nich skorzystać w Bibliotece pedagogicznej,
- zwrócenie uwagi na zasoby bazy Biblioteki Narodowej i Polskiej Bibliografii Literackiej oraz obfitość informacji znajdujących się na stronach www.
- wyjaśnienie terminu „bibliografia”, „bibliografia załącznikowa”,
- prezentację multimedialną z przykładami opisów bibliograficznych oraz przypisów,
- krótkie ćwiczenia służące sporządzeniu jednego opisu bibliograficznego,

Centralna Komisja Egzaminacyjna zapowiada w 2015 roku zmiany w egzaminie maturalnym. Jest propozycja rezygnacji z prezentacji ustnej. Nowa matura ma być trudniejsza, ale ciekawsza. Zatem, Biblioteka Pedagogiczna będzie musiała sprostać nowym wyzwaniom. Praca z maturzystami ma być istotnym elementem zajęć edukacyjnych, mających na celu przygotowanie ich do samodzielnego poszukiwania informacji, wykształcenia umiejętności korzystania ze źródeł. Nabyte umiejętności będą wykorzystywane na dalszych etapach kształcenia tak, aby zasoby bibliotek akademickich i nowoczesnych mediów nie były przeszkodą, ale pomocą.

Lucyna Michalska - Wiktorko
nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Biblioteka Pedagogiczna –
Wypożyczalnia i Multimedia

Jesienne reminiscencje...

Biblioteka Pedagogiczna w Pile świętować będzie niebawem 55 lat działalności. Jubileusz placówki współtworzonej przez zespół ludzi zaangażowanych w jej rozwój obchodzony będzie pod hasłem:

„W Wielkopolsce siłą bibliotek edukacja stoi”

Oto garść refleksji zebranych na tę okoliczność przez długoletniego pracownika biblioteki. Przywołane w tekście wydarzenia świadczą o tym, że biblioteka stara się służyć najlepiej jak potrafi środowisku oświatowemu Ziemi Pińskiej. Czyni to nieprzerwanie od pół wieku. Z jej zbiorów i usług korzystają przede wszystkim nauczyciele, uczniowie i studenci, a więc osoby, które zdobywają lub uzupełniają swoją wiedzę, dokształcają się, podnoszą swoje kwalifikacje. Biblioteka była dotąd dla nich podstawowym warsztatem pracy naukowej, centrum wiedzy i informacji. Czy Biblioteka doczekała się już dobrego ducha przemian? Komputeryzacja jej usług to poważny wkład w budowę społeczeństwa informacyjnego w naszym rejonie. Ale czy należy na tym poprzestać, jaki kierunek wyznaczy przyszłość?

Kolejny jubileusz to nowe wyzwania, już na miarę XXI wieku. Czy Biblioteka im sprosta? Wymaga to od osób zarządzających decyzji naznaczonych odpowiedzialnością i zrozumieniem, tzw. mądrości etapu.

Także decyzje w wymiarze jednostkowym, które odnoszą się do spraw tak oczywistych, jak pożegnanie z zawodem, wymagają przemyślenia i dystansu. W skali mikro to przewartościowanie celów i środków, życiowy przełom ze względu na konsekwencje rodzinne i osobiste. Decyzja o rozstaniu z zawodem powinna zatem zawierać element stabilizacji na przyszłość. Towarzyszą temu emocje. Zatem ograniczyć należy tu rolę przypadku i otwarcie rozmawiać na temat zmian, które dotyczą „ludzi i rzeczy”, co odbić się może na funkcjonowaniu „działki” uprawianej od lat przez osoby opuszczające stanowisko pracy.

„Jest czas siewu i czas zbierania, czas radości i płakania...”

Do frazy zaczerpniętej ze Starego Testamentu dopisać można następujące słowa: czas zadumy i pożegnań... ludzi, miejsc, przyzwyczajeń i nawyków utrwalaonych przez wiele lat. Chociaż przemijanie i nieodwracalność losu ludzkiego wpisane są w wieczny rytm przyrody, człowiek zawsze będzie realizował się w działaniu, dążąc do przełamania egzystencjalnych ograniczeń, negując tym samym kruchość losu ludzkiego. To w dalszym ciągu praca – poza życiem rodzinnym – pozwala osiągnąć rodzaj spełnienia, który zaspokaja indywidualne aspiracje człowieka.

Po dokonaniu tej krótkiej egzegezy, czas na wątki szcze-

głowe. Bibliotekę Pedagogiczną odwiedziłam po raz pierwszy w późnych latach 60, gdy mieściła się w zaadaptowanym na ten cel mieszkaniu w budynku spółdzielczym przy ulicy Wodnej w Pile. Zachowałam w pamięci otwartość i miłe słowa pani Ani, która udostępniła mi bogatą ofertę lektur i opracowań przydatnych na filologii polskiej.

Mógł to być kontakt profetyczny, jako że pani Ania wprowadzała mnie 9 lat później w obowiązki biblioteczne. I chociaż nie była to moja pierwsza praca, to po raz pierwszy, poza praktykami studenckimi – zetknęłam się z zawodem bibliotekarza w jego praktycznym wymiarze.

Zdobyłam solidne uniwersyteckie wykształcenie i dzięki temu nie musiałam kończyć kursów doszkalających. Wiedzę zawodową poszerzałam we własnym zakresie. Czyniłam to niekoniecznie z poczucia obowiązku, także z naturalnej potrzeby uczenia się rzeczy, które są ciekawe i interesujące oraz pozwalają rozwijać potencjał intelektualny i wzrastać jako człowiekowi.

Ukończony fakultet, znajomość literatury i wiedza zdobyta na studiach zaprocentowały już w pierwszych dniach mojej pracy. Poza tym, że okazały się przydatne przy opracowaniu i katalogowaniu zbiorów, pozwoliły mi nakreślić plan rozwoju dla ważnego segmentu działalności bibliotecznej – upowszechnianie i propagowanie kultury audiowizualnej.

Od tamtej pory jest to projekt ciągle aktualny, jako że na „gieldzie” idei i pomysłów nie pojawiały się inne odkrywcze projekty.

Odległe to czasy, ale już wtedy czytelnictwo wśród młodzieży kulało i to filmowe adaptacje lektur pomogły uczniom, których cechowała awersja do tekstu drukowanego, poznać literaturę polską. Dzięki temu łatwiej było też zaliczyć test sprawdzający znajomość lektury. Teraz w celu identyfikacji wskazanej książki (podania tytułu, autora na podstawie fragmentu tekstu) wystarczy zajrzeć do Internetu.

Chociaż wzrastałam, podobnie jak większość mojego pokolenia, wśród książek, to o bibliotece nie myślałam już jak o skarbnicy wiedzy, czy świątyni książki. Bezpieczniej jest przyjąć, że to miejsce pracy, ale czy takie samo miejsce jak inne?

Współczesna biblioteka odbierana jest jako przestrzeń, gdzie nowoczesność miesza się z tradycją i historią. Żyjąc w świecie nowoczesnych technologii, obserwujemy jak to wiedza – poddawana operacji „gestego upakowania” – ulega stopniowej dematerializacji. Proces ten rozsada powoli ramy książki, a informacje przyjmują często postać plików, aplikacji, prezentacji lub formatów....

Jeden z etapów tego procesu to funkcjonowanie książki w formie elektronicznej. Udostępniane w dziale multimediów biblioteki audiobooki sąsiadują z tradycyjnymi wydawnictwami książkowymi, atlasami, reprintami i innymi egzemplarzami stanowiącymi materialny przykład sztuki edytorskiej.

Biblioteka Pedagogiczna w Pile odnotowała w swojej historii kilka okresów prosperity. I etap zmian

polegał na przekształceniu placówki powiatowej w wojewódzką. Pracowaliśmy w ciasnych pomieszczeniach wygospodarowanych przy szkole podstawowej, która w 1980 przenosi się do nowego gmachu. Remont ponad dwuletni całego parteru i wreszcie placówka zaczyna przypominać bibliotekę z prawdziwego zdarzenia. Ten okres dobrej koniunktury przypadł na czas wybuchu „Solidarności”, kiedy to biblioteka zwiększyła swój potencjał pod każdym względem. Znacznie zwiększyła się powierzchnia magazynowa, a co za tym idzie wzrosły zasoby książkowe, poprawiły się wskaźniki wypożyczeń i standardy obsługi.

Decydującą zasługę w przedstawieniu działalności biblioteki na właściwe tory przypisać należy ówczesnej dyrektorce, mgr Zofii Grabowskiej – Andrijew. Dokonała tego z rozmachem, choć nie bez pomocy koleżanek: Barbary Czarnej i Ewy Maszlanki, później Ewy Siekierskiej i Aliny Nowak.

Biblioteka kadrami stoi. Tak utrzymywano wtedy i teraz. Jednak pierwsza próba wzmocnienia kadrowego pojawiła się pod hasłem „poszukiwania Jandy”, czyli odpowiednika Agnieszki, dziennikarki z filmu A. Wajdy „Człowiek z marmuru”. Dyrektorce bardzo spodobała się przebojowość bohaterki kreowanej przez K. Jandę. Cóż, uważam że „waleczność” i energia to poważne atuty Z. Grabowskiej – Andrijew i cechy te zadecydowały o realizacji ambitnych planów pani dyrektor, która przywiązywała dużą wagę do jakości księgozbioru. Jako polonista z wykształcenia preferowała dobrą literaturę oraz książki naukowe i popularnonaukowe, ale należy też odnotować zasługi Ewy Siekierskiej, odpowiedzialnej za gromadzenie i skompletowanie pokażnej literatury pedagogiczno-psychologicznej oraz wydań książki XIX-wiecznej i reprintów książek, które raczej nie mogły być wznawiane a stanowią ważną dokumentację historyczną w dziejach książki.

Niestety na następny impuls rozwojowy trzeba było czekać aż 9 lat. W międzyczasie byłam świadkiem kilku pozorowanych ruchów w tym zakresie, które okazały się zaledwie korektą wymuszoną przez procesy ogólne, np. rozwój technologii informatycznej. Warunki pracy poprawiły się tylko w minimalnym zakresie.

Stan wojenny to okres, gdy należało udokumentować lojalność wobec władzy i ustroju.

Trudno znaleźć plusy tej sytuacji, może poza odczuwalną przez nas zmianą (in plus) warunków pracy, wymuszoną zatrudnieniem kilku osób. Stan wojenny sparaliżował rynek wydawniczy, ocenzone książki pochodziły głównie „z rozdzielnika” i zapasów zalegających w składnicach księgarskich. Zawierały one najczęściej treści ideologicznie poprawne. Jedyne Zakład Wydawnictw dla Niewidomych (jako „przytulisko” dla bezrobotnych aktorów?) uruchomił wzmózoną produkcję tzw. książek mówionych na kasetach magnetofonowych. Rozpoczął się tym samym boom na nowe środki przekazu treści dotąd zapisanych drukiem. W wersji audio, a później wideo.

Dojmujące odczucie wpadnięcia w „czarną dziurę” próbowałyśmy przełamać w pracy poprzez dobry kontakt osobisty. Pragnę tutaj podziękować za współpracę następującym koleżankom: Annie Ogorzei, Kazi Sanickiej i Ewie Siekierskiej. Okazały się one osobami autentycznymi i skromnymi, potrafiły nazwać zło po imieniu i sprzeciwić się niesprawiedliwości i mimo, że byłam wobec niektórych z tych osób w zasadniczej kontrze, to relacje z nimi wspominam bardzo dobrze. Nic nie może przekreślić zasług starszych koleżanek w ukształtowaniu mojego stosunku do zawodu. Nauczyłam się od nich solidnego podejścia do pracy i poważnego traktowania swoich obowiązków. Czasem nazbyt poważnego, co stało się później przyczyną moich kłopotów.

Czuję się także zobowiązana do podziękowania za współpracę obecnym koleżankom, szczególnie Ali Bieli, Małgosi Górskiej i Ewie Malinowskiej, a także mojemu mężowi, który wspierał mnie w trudnych chwilach i służył pomocą przy licznych przeprowadzkach.

Co decyduje o tym, że czujemy się lub nie - spełnieni zawodowo? Czy miernikiem takim może stać się „suta emerytura”, czy stopień satysfakcji z dobrze wypełnianych obowiązków?

Język, którym rozmawia się o sprawach zawodowych ulega stopniowej dehumanizacji. Oficjalnie posługujemy się językiem marketingu np. w odniesieniu do pojęcia czasu i zamiast o gospodarowaniu, czy właściwym spożytkowaniu czasu mówimy: „zarządzać” czasem, i przenosimy tę kategorię na zarządzanie sobą i swoimi umiejętnościami. Ten odhumanizowany język dotyka nas bezpośrednio. Idąc tym tropem, spróbuję określić swój „profil zawodowy” (następne modne słowo). Dotąd to inni tworzyli mój profil, najczęściej dla celów quasi marketingowych.

Oceniając z różnej perspektywy dorobek każdego człowieka można postawić pytanie: jaki jest jego udział i wkład pracy włożony w ten zbiorowy obowiązek, a zarazem wysiłek, jakim jest biblioteka? W autentyczne dobro służące ogółowi mieszkańców miasta? Nie chcąc rywalizować dorobkiem czy „względem zasług” z innymi osobami, poprzestanę na krótkiej analizie i luźnych reminiscencjach związanych z praktyką wykonywanego zawodu.

Mój obszar działania dotyczy gromadzenia, opracowania i udostępniania materiałów bardzo zróżnicowanych pod względem treści i formy. Obok multimedialnych, które zmieniały po drodze postać fizyczną, format i parametry techniczne, udostępniam mapy i atlasy, zbiory ilustracji i plakatów oraz księgozbiór XIX-wieczny wydzielony spośród całości zbiorów.

Chociaż praca w bibliotece zakłada specjalizację na różnych stanowiskach, staram się nie poprzestawać na odhaczaniu czynności ujętych w zakresie obowiązków. Z szerokiej palety zajęć bibliotecznych wybierałam te najbardziej twórcze, a w chudych latach 90. nagrywałam filmy i programy TVP, korzystając z prywatnego magnetowidu, który posiadał funkcję rozciągającą taśmę. Oszczędzając taśmę, „schodziłam z kosztów” jej zużycia. Obawiając się, aby nie zostać dodatkem do nowych technologii przeglądałam zawartość kaset i płyt, analizowałam i opracowywałam zarejestrowane tam treści, pod kątem ich aktualności i przydatności w nauczaniu i uczeniu się, a niektóre kierowałam do selekcji.

Pilnie przyglądałam się ofercie rynkowej, tym bardziej, że postęp technologiczny nie zawsze szedł w parze z nowoczesnością treści. Funkcjonowanie w środowisku permanentnie nie dofinansowanym uczy przemysłowości w wykorzystywaniu okazji do uatrakcyjnienia i wzbogacenia oferty działu bibliotecznego. W okresie niedoborów nauczyłam się funkcjonować prawie „bezkosztowo”. Kserowałam kolorowe fotografie i inne materiały graficzne pochodzące z prywatnych zbiorów, z muzeum czy innych bibliotek, wykorzystywałam dostęp do bezpłatnych dodatków w postaci płyt, plakatów lub plansz edukacyjnych.

Większość czytelników prezentuje raczej tradycyjne podejście i w minimalnym stopniu wykorzystuje niekonwencjonalne źródła wiedzy. Wdrażanie do korzystania z tych materiałów, na równych prawach z drukowanymi, to proces, który trwa. W skrócie mogę powiedzieć, że brałam udział w przełamaniu tego stereotypu, osławiając użytkowników biblioteki z treściami edukacyjnymi zamieszczonymi na nowoczesnych nośnikach.

Należy do nich grupa kilkunastu nauczycieli, którzy wykorzystują środki audiowizualne do wzbogacenia zajęć, motywowania do nauki, rozbudzają tym samym wrażliwość i ciekawość młodego człowieka. Środki te zachęcają do pogłębienia wiadomości, potęgują percepcję młodego człowieka poprzez zaangażowanie wielu zmysłów naraz. Nauczyciel, przedstawiając uczniom spektakl teatralny, uwarściwia ich na odbiór sztuki wizualnej i słowno- muzycznej.

Poza obcowaniem z książką, cenię sobie w dalszym ciągu - ponad inne formy pracy - bezpośredni kontakt z czytelnikiem, w kameralnych warunkach działu multimedialnych. Dlatego bardziej skupiam się na dniu codziennym niż na świętowaniu dnia nauczyciela lub innych ważnych okoliczności.

W podsumowaniu pragnę stwierdzić co następuje: wszystko co miało miejsce w ostatnich pięciu latach dobrze wróży tej placówce. Myślę, że nie trzeba czekać wiele lat na jej dobrego ducha. Wszystko jest na dobrej drodze, aby biblioteka odniosła niejednego sukces, gdyż siłą jej jest młodość, a od pewnego czasu emanuje nieznanym wcześniej ciepłem. I nie jest to tylko efekt świeżo pomalowanych ścian. Sądzę że wszyscy razem i każdy z osobna czujemy się na właściwym miejscu.

"Gdy tylko człowiek staje się w czymś mistrzem, winien zostać uczniem w czymś innym."

Gerhart Hauptmann

Katarzyna Kwaśnik
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Pracownia Informacji i Wydawnictw

„Nauczyciel z pasją podróżnika”

Anna Charko, jest nauczycielką w Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Radwankach.

Pasją pani Ani są podróże. Bałkany i Kaukaz. Szczególne zainteresowanie to Albania. Z perspektywy historii, niezbyt odległej, a sięgającej czasów Hodży. Zachęca do poznania historii państwa noszącego miano „chińskiego lotniskowca” - chociażby dzięki literaturze.

Albania to także współczesność.... Bałkany i Kaukaz, można rzec dwie różne rzeczywistości. To czego „intuicyjnie” poszukiwała w Albanii, Gruzja „podała” jej na tacy

Chcąc zarazić swoją pasją do Albanii, jej historii oraz współczesności prezentuje fotografie ze swoich podróży.

Wiesława Leszko
nauczyciel-bibliotekarz
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Biblioteka Pedagogiczna –
Informacja Pedagogiczno-bibliograficzna

„Nauczyciel z pasją” Zofia Grabowska - Andrijew

Pod takim tytułem Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Pile, rozpoczęła cykl spotkań promujących nauczycieli kreatywnych.

Pierwsze takie spotkanie, miało miejsce w dniu 11.5.2011 r., w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile przy ul. Bydgoskiej 21, było to spotkanie z poezją Zofii Grabowskiej – Andrijew, która pisze jak mówi o sobie „od zawsze”. Wśród zaproszonych gości byli literaci z naszego regionu, nauczyciele zajmujący się twórczością literacką oraz poloniści i bibliotekarze.

Poetkę powitała Beata Walczak wicedyrektor CDN w Pile. Po części oficjalnej, autorka przedstawiła się wierszem „Autoportret”.

Następnie zaprezentowała swoje dwa tomiki poezji pt. „Pomiędzy” (2005) i „Twarzą w twarz” (2009), recytując wybrane przez siebie wiersze. Słuchaliśmy w ciszy i skupieniu, z szacunkiem dla autorki, ale również piękną języka polskiego. Jej wiersze układają się same w historię życia „od pierwszego krzyku, po świadomość ostatniego oddechu”, zawierają wszelkie życiowe prawdy o człowieku, poruszają jego wyobraźnię.

Po części zasadniczej, uczestnicy spotkania podzielili się swoimi refleksjami i emocjami związanymi z twórczością poetki, bez narzucania swojej interpretacji. Licznie zadawane pytania dotyczyły warsztatu pisarskiego oraz procesu wydawniczego. Obcowanie z poezją dostarczyło słuchaczom wielu wrażeń, bliski kontakt uświadomił, że poezja żyje zachęcając do jej czytania, przeżywania, kontemplowania. Kończącym akcentem spotkania było oczywiście podpisywanie tomików.

Mamy nadzieję, że taki kontakt z poezją zachęci do większego zainteresowania się tą formą twórczości i doda odwagi na ujawnienie się wielu talentów nie tylko literackich. Biblioteka jako instytucja pedagogiczna będziemy wspierać nauczycieli z pasją promując ich działania.

Spotkanie z tą niezwykłą osobowością, jej twórczością można zakończyć słowami sonetu z tomiku pt. „Twarzą w twarz” :

*Znów mój duch buntowniczy buja wśród odmętu
Kłębiących się pod czaszką słów i wyobrażeń.
Niech przeciw modzie będą mej przekory znakiem.*

*Niechaj narobią w głowach purystów zamętu,
Gdy przyłożą szablony do sonetów marzeń.
„Lekko mi! rzeźwo! lubo!”, choć nie jestem ptakiem.*

Nasze publikacje

Katarzyna Kwaśnik
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Nauczyciel konsultant

Publikacje zwarte ***w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile za 2011 r.***

W związku z reformą oświaty - wprowadzania nowej podstawy programowej oraz pomocy psychologiczno - pedagogicznej do szkół, na terenie CDN w Pile odbywały się spotkania informacyjne oraz zajęcia o charakterze metodycznym. Te ostatnie najczęściej miały formę warsztatów, na których nauczyciele podczas dyskusji i pracy w grupach tematycznych wypracowali cały szereg materiałów metodycznych. Zostały one zebrane i stanowią dobre źródło wsparcia metodycznego dla nauczycieli.

Publikacje zwarte dotyczące nowej podstawy programowej:

1. Anita Kępińska - Budowanie relacji między dziećmi metodą ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne.
2. Natasza Knop - Wrzalik - Projekt edukacyjny - zarys metody oraz możliwość zastosowania na zajęciach języka angielskiego.
3. Barbara Jankowska, Iwona Supronowicz - Jak zainteresować ucznia tematem lekcji?
4. Natasza Knop - Wrzalik - Projekty edukacyjne z jęz. angielskiego realizowane w szkołach ponadgimnazjalnych.
5. Wanda Strzelec - Edukacja wczesnoszkolna - zeszyt nr 46
6. Wanda Strzelec - Edukacja wczesnoszkolna - zeszyt nr 47
7. Wanda Strzelec - Edukacja wczesnoszkolna - zeszyt nr 48
8. Wanda Strzelec - Edukacja wczesnoszkolna - zeszyt nr 49

Inne publikacje:

1. Barbara Pankiewicz - III Miejski Konkurs Przyrodniczy - podsumowanie.
2. Iwona Supronowicz - Kształtowanie pozytywnego wizerunku nauczyciela bibliotekarza

Pragniemy zachęcić nauczycieli do dzielenia się swoimi doświadczeniami bądź to w formie publikacji zwartych, bądź na łamach ***Biuletynu - „Wiadomości, Opinie, Materiały”***.

Wydarzenia

Wanda Strzelec
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Pracownia Informacji i Wydawnictw

Informacja o konferencji - dzieci uzdolnione matematycznie ***w szkole i przedszkolu 24.09.2011r.***

***Matematyka jest delikatnym kwiatem,
 który rośnie nie na każdej glebie
 i zakwita nie wiadomo kiedy i jak.***
Jean Fabre

24. 09. 2011 w Pile w Wyższej Szkole Biznesu 350 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej wzięło udział w konferencji, którą zorganizowało Centrum Doskonalenia Nauczycieli i wydawnictwo No-

wa Era.

Wykład „Dzieci uzdolnione matematycznie w szkole i przedszkolu” wygłosiła prof. zw. dr hab. Edyta Gruszczyk Kolczyńska. Nauczyciele z uwagą wysłuchali wykładu i zapoznali się z wynikami badań n/t uzdolnień matematycznych dzieci. Z badań tych wynika, że w grupach starszych przedszkolaków jest zadziwiająco dużo dzieci uzdolnionych matematycznie. Według pedagoga, uzdolnienia matematyczne wykazują już dzieci czteroletnie.

Wyniki projektu „Dziecięca matematyka” wykazały, że uzdolnienia matematyczne przejawia co piąty pięciolatek i co czwarty sześciolatek. Jednak, po kilku pierwszych miesiącach nauki w szkole wiele uzdolnionych matematycznie dzieci już ich nie wykazuje.

Przyczyny takiego stanu:

- brak wiedzy u nauczycieli o uzdolnieniach matematycznych dzieci
- brak literatury psychologiczno-pedagogicznej,
- brak narzędzi diagnostycznych służących do rozpoznawania uzdolnień matematycznych,
- powszechne stosowanie matematycznych zeszytów ćwiczeń proponowanych przez wydawnictwa.

Autorka wskazała również, że spadek zdolności matematycznych jest efektem silnej socjalizacji, która wpisana jest w edukację szkolną. Wiele uwagi Edyta Gruszczyk – Kolczyńska poświęciła kształtowaniu pojęć matematycznych u najmłodszych dzieci. Zaprezentowała sytuacje dydaktyczne, w czasie których dzieci poznają zasady rządzące „Królestwem Matematyki”.

Podsumowując wykład: nie wystarczy dostrzec uzdolnienia dziecka, trzeba je umieć rozwijać. Dzieci zdolne wymagają szczególnej opieki, wsparcia oraz dbałości o rozwój ich wspaniałych możliwości. Mam nadzieję, że uczestnicy konferencji skorzystają z cennych wskazówek i rad pani profesor jak pielęgnować uzdolnienia matematyczne dzieci.

Sławomir Zgliński

Nauczyciel matematyki

Liceum Ogólnokształcące

im M. Curie-Skłodowskiej w Pile

Wanda Strzelec

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Pracownia Informacji i Wydawnictw

Informacja o konkursie matematycznym dla szkół Ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego

„Kraj bez matematyki nie wytrzyma współzawodnictwa z tymi, którzy matematykę uprawiają”.

H. Steinhaus

Już po raz ósmy w auli Wyższej Szkoły Biznesu w Pile odbył się finał Regionalnego Konkursu Matematycznego dla uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych powiatów: chodzieskiego, czarnkowsko – trzanieckiego, pilskiego i złotowskiego o tytuł „Matematyczny Orzeł”. Celem matematycznego konkursu, który odbywa się cyklicznie jest rozbudzenie i rozwijanie zainteresowań matematycznych wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Konkursy dają również możliwość wyszukania uczniów o wybitnych zdolnościach matematycznych.

W dniu 3 marca 2011 r. odbył się szkolny etap konkursu, w którym wzięło udział 365 uczniów z 24 szkół ponadgimnazjalnych regionu. Do tej pory w ośmiu edycjach uczestniczyło 2703 uczniów. Do finału, który odbył się 9 kwietnia 2011 r. zakwalifikowało się 31 uczniów z najlepszymi wynikami. Finał ten miał wyłonić „Matematycznego Orła” – najlepszego matematyka regionu. Po raz pierwszy w historii konkursu pierwsze miejsce (uzyskując maksymalną liczbę punktów) zajęło aż trzech uczniów:

- Adam Szczepaniak I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Pile
- Leszek Trzemecki I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Złotowie
- Krzysztof Piecuch II LO Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Pile

Organizatorami konkursu była Wyższa Szkoła Biznesu w Pile, przy współpracy merytorycznej Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile.

Duże zainteresowanie konkursem w regionie miało przełożenie na cenne nagrody ufundowane dla laureatów przez instytucje i osoby prywatne:

Zbigniew Ryczek - TV Asta

Andrzej Fromberg - Pentap
 Krzysztof Kijak - Aqua Park
 Danuta Nowak – Opony - Nowak Serwis
 Władysław Czarnecki - Gamatronic
 Jan Lus - Dom Księgarski MJL
 Leszek Łado - Radny Miasta Piły

W imieniu laureatów i organizatorów – dziękujemy!

Z pedagogicznej półki...

Urszula Lamczak – CDN Piła
 nauczyciel-bibliotekarz
 CDN PBP w Pile

„Koniec epoki kredy” - Aleksandra Pezda.

W większości polskich szkół uczniów obowiązuje bezwzględny zakaz używania telefonów komórkowych i innych urządzeń rejestrujących i odtwarzających dźwięk i obraz. W czasie lekcji i w czasie przerw.

Jak dowodzi autorka książki, młodzież żyje w rozdwojeniu – osiem godzin spędza w przestarzałej rzeczywistości szkoły, a pozostały czas w cyfrowym świecie internetu, chatów, sms-ów. Szkoła broni się przed technologią, która wyzwala kreatywność.

Uczniowie są jak przyrośnięci do sieci, żyją w awatarze, a polska szkoła udaje, że internet nie istnieje.

A przecież nawet nie lubiane przez nauczycieli telefony komórkowe mogą stać się szkolnym orężem. Dlaczego nie pozwolić na fotografowanie doświadczeń z lekcji, kręcenie filmów instruktażowych dla kolegów, nagrywanie notatek? Dzieci i młodzież uwielbiają nagrywać filmy, robić zdjęcia, miksować muzykę, niech robią to z pożytkiem dla wszystkich, a nie pod presją zakazów!

Dlaczego uczniowie, gdy wchodzi do szkoły, muszą cały świat zostawić za progiem? Skoro uwielbiają Facebooka, YouTube’a, lubią blogować, a do lekcji używają głównie Wikipedii, wypada przeciągnąć te narzędzia na „jasną stronę mocy”.

Jak uczyć zatem, kiedy uczniowie nie stawiają pytań, bo mają Wikipedię? Dziś trudniej być nauczycielem niż kiedykolwiek wcześniej.

To szkoła powinna nauczyć, jak przetrwać w natłoku informacji. Nauczyciel może być przewodnikiem i wskazywać, jak sobie radzić w świecie nieustannych zmian. Bez tej wiedzy nowe pokolenia wychodzą w świat, biegle posługując się Google’em, ale bezbronne.

Aby być wzorem, nauczyciel powinien nauczyć się internetu jak języka obcego.

Facebook, YouTube, Wikipedia świetnie nadają do szkoły.

Książka A. Pezdy, to przewodnik po internecie dla nauczycieli i rodziców, który radzi, jak się odnaleźć w sieci i jak używać źródeł internetowych do nauki.

W każdym z rozdziałów („Wikipedia”, „Blogi”, „YouTube”, „Facebook”, „Strony typu Wiki”) autorka podaje odpowiedzi na pytania: Co to jest? Czemu służy? Jak się po tym poruszać i do czego może się to przydać w pracy nauczyciela i wychowawcy? Podsuwa też pomysły, jak zastosować nowoczesne techniki internetowe w pracy z młodzieżą – opowiadają o tym nauczyciele, którzy odważnie już w internet weszli, którzy już to robią z sukcesami – od nauczycieli nauczania przedszkolnego do profesora uniwersytetu.

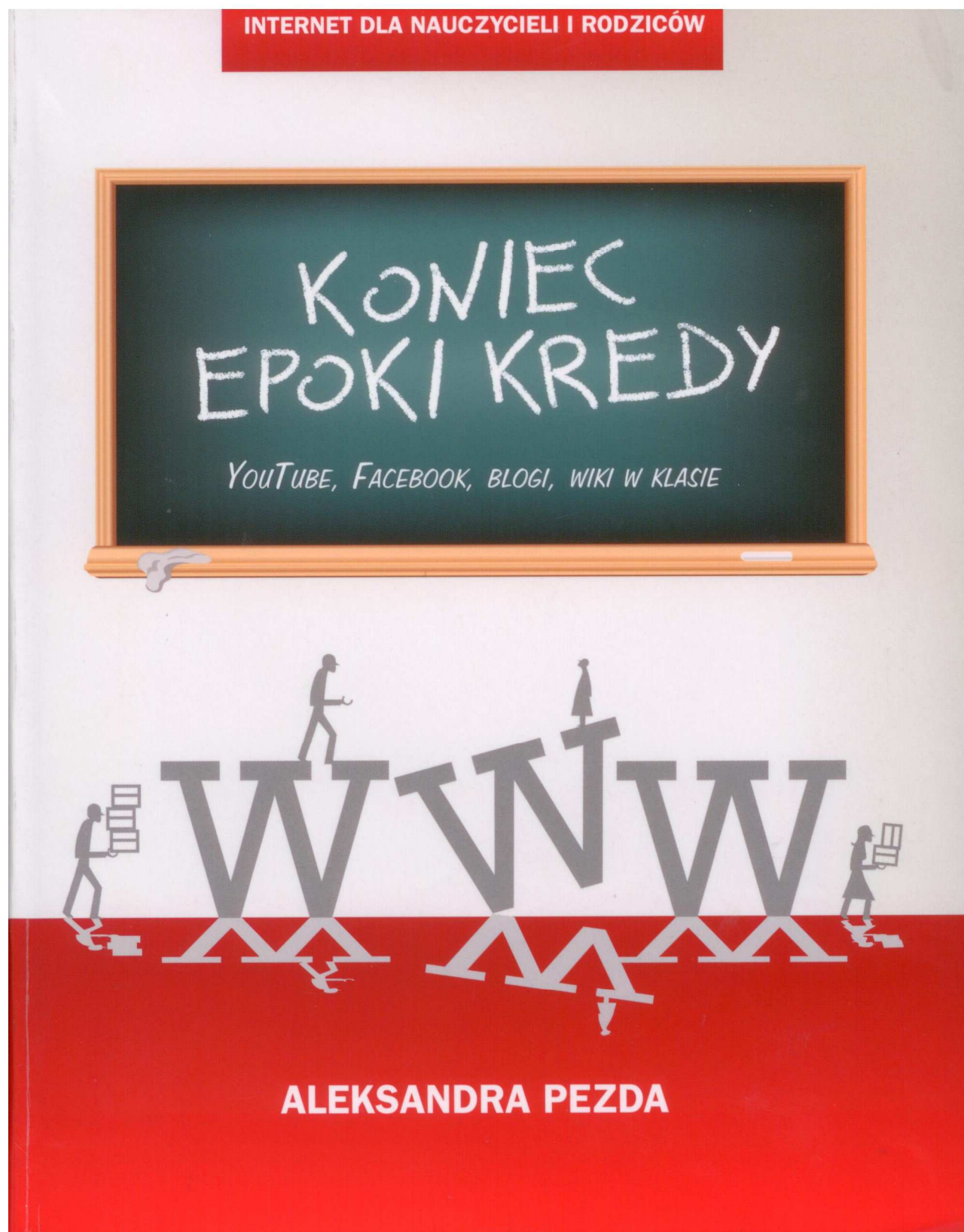
To koniec epoki kredy!

Ta książka jest dowodem na to, że wraz z rozwojem nowych technologii rola nauczyciela... rośnie. To przed nim wielki sprawdzian.

Książka jest pisana przystępnym językiem, dalekim od hermetycznych wypowiedzi informatyków, a najlepiej czytać ją z komputerem i internetem pod ręką.

Pisze nauczyciel:

„To jedyna książka, jaką znam, która w tak prosty sposób opisuje zawile zagadnienia. Nawet ten, kto w ogóle nie zna się na komputerach, zrozumie, o co chodzi. Informatyk też znajdzie tu coś dla siebie. Dla nauczycieli? Nie tylko! Również dla uczniów i dla rodziców. Wciąga. Zupełnie nie jak podręcznik. Zachęca i mobilizuje do działania. Jedynie, czego mi w niej zabrakło, to przycisku „Lubię to!”.

REGULAMIN IX MIEJSKIEGO KONKURSU POETYCKO – PLASTYCZNEGO DLA PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJUM

ROK SZKOLNY 2011/2012

*Wydział Oświaty Kultury i Sportu Urzędu Miasta Piły przy współpracy
Publicznego Przedszkola nr 12 w Pile*

OGŁASZA

IX MIEJSKI KONKURS POETYCKO - PLASTYCZNY dla dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i gimnazjum **„Piła miasto, w którym mieszkam”**

Organizator - mgr Grażyna Dryka - Publicznego Przedszkola nr 12 w Pile

1. Honorowy patronat przyjął Pan Piotr Głowski Prezydent Miasta Piły.
2. Pomysłodawca, organizator i koordynator konkursu - Grażyna Dryka, nauczyciel dyplomowany Publicznego Przedszkola nr 12 w Pile.
3. Cele:
 - zachęcenie dzieci do tworzenia o swoim rodzinnym mieście,
 - utożsamianie się ze swoim miejscem zamieszkania,
 - integracja ze środowiskiem lokalnym,
 - sprawdzenie się jako twórcy „Małej Ojczyzny”.
4. Warunki konkursu:
 - wiek uczestników 5–16 lat,
 - technika prac plastycznych dowolna,
 - format prac do 30 x 40 cm,
 - na konkurs należy nadsyłać własne prace plastyczne, wiersze nigdzie wcześniej nie publikowane i nie nagradzane,
 - wiersze powinny być napisane starannie i czytelnie,
 - prace powinny być podpisane na odwrocie: imię, nazwisko autora, wiek, adres, placówka, opiekun,
 - termin składania prac upływa dnia – **21 stycznia 2012 roku**
 - adres - **Publiczne Przedszkole nr 12, 64 – 920 Piła, ul. M. Reja 11, tel. 067 213 27 74 lub organizatora 0604 631 619** z dopiskiem: „ **PIŁA MIASTO, W KTÓRYM MIESZKAM** ”
 - nad oceną prac czuwać będą zaproszeni goście,
 - prace oceniane będą w grupach wiekowych: (5-7 lat), (8-10 lat), (11-13 lat), (14-16 lat)
5. Ogłoszenie wyników, wręczenie nagród, otwarcie wystawy, wysłuchanie strof poetyckich w wykonaniu autorów lub wskazanych przez nich osób odbędzie się w **6 lutego 2012 roku o godz. 10.00 w Piłskim Domu Kultury**.
6. Laureaci zostaną powiadomieni o wynikach konkursu odrębnym pismem.
7. Proszę nie oprawiać i nie rolować prac. Organizator konkursu zastrzega sobie prawo do publikacji i reprodukcji prac w prasie regionalnej. Prace nie będą zwracane.
8. W każdej grupie wiekowej przyznane będą po trzy nagrody i wyróżnienia.

**Życzę powodzenia i odwagi w podejmowaniu decyzji.
Trzymajcie się „Mali Twórcy”**